

Величко Вълчев

Хитър Петър

НАРОДНИТЕ АНЕКДОТИ ЗА ХИТЪР ПЕТЪР

Хуморът е едно от важните и сигурни средства за поправяне на различни човешки недостатъци. Работливите труженици от народа, обработвали векове наред земята и създавали народните блага, са били винаги чувствителни към постъпки и поведение на безсъвестни, нечестни и лукави хора, към мързеливи, непохватни и всякакви измамници, живели винаги за сметка на другите. И неведнъж са имали случай да се убедят в положителното въздействие на шегата, иронията, сатирата. Затова още през незапомнени времена възникват комичните разкази за лъжци, лицемери, изнудвачи, срещани във всяко село и град.

Когато трудовият човек е разчитал само на физическата си сила, бил е беззащитен срещу угнетителите и експлоататорите си. След като прогледна и със своите духовни очи, той забелязва как на всяка крачка представителите на политическата и духовната власт присвояват плодовете на неговия труд и започва да се брани от тях като от хищни животни. Изучил похватите на управници, кметове, духовници, у него назрява решение: на коварството да противопостави смелостта, на лукавството хитростта, на изнудването досетливостта и съобразителността. И разбира, че царският сановник е силен и властен, но е покварен и коварен, че кметът и попът са богати, но глупави и прости, а редица чиновници, които той храни като паразити, нямат и малка част от неговата физическа сила и нравствени добродетели. Това съзнание поражда у него желание да се опълчи срещу своите господари. Така се появяват безхитростните наглед, но смислени и съдържателни шеги, безпощадните сатирични фолклорни творби, в които открито или чрез алегорията всички у гнети тели, потисници и шарлатани получават заслужено възмездие.

Авторите на анонимните народни умотворения са открили множество недостатъци и в своята околна среда. Немалко анекдоти, пословици и поговорки биват създадени с възпитателна задача и с цел да се развият умствените способности на обикновените трудови хора. Една сполучлива загадка изостря интелекта на човека, една хитро нагласена лъжа служи за поука и назидание, спечеленото съревнование по надлъгване и надхитряване го издига в очите на неговите близки.

Надлъгването (със старец, с воденичар и пр.) е една от най-характерните теми. Старата воденица, отдалечена с километри от села и градове, поради бавността, с която предлага услугите си на населението, е

удобно място за възникване и обогатяване на тези шеговити разкази. С различните анекдоти, приказки и истории, една от друга по-фантастични и чудати, по-леко минава времето и за мливарите, и за самия дерменджия. Тук става дума не за надлъгване в прекия смисъл на думата, не за обикновено излъгване, а за добре скроена измислица, за „поетична“ лъжаприказка. Затова облогът печели този, който съумее да увлече по-сполучливо своя съперник, да го „убеди“ в невероятната измислица, да го пренесе неусетно в света на фантастичното, приказното.

Любима тема в народните анекдоти е и надхитряването на високопоставени лица – на царе, царски синове, министри и пр. Тези творби имат значение като морално възмездие за безкрайните страдания на народа в миналото и като поука за поколенията, живеещи в условия на класово потисничество. Те трябва да знаят похватите на царски чиновници, бирници, чорбаджии, за да се предпазват от нечистите им сметки и планове, да осуетяват коварните им замисли. С особена популярност се ползват анекдотите, в които обект на сатирично осмиване са духовни лица. Защото неведнъж владици, попове, калугери са проповядвали начала, които сами не са следвали, обещавали са щедро опрощаване на грехове и щастлив живот „на оня свят“. Затова в своите произведения безименните творци им отмъщават, като ги показват смешни и жалки. Те биват надхитрени от свои ратаи, които им заплащат за всички измами и хитрувания. Комичните ни народни приказки и анекдоти са богати с образи на остроумни и смели веселяци, надхитрили неведнъж „учени“ противници, поставили в конфузно положение „мъдри“ глупаци, засрамили самонадеяни невежи и грандомани.

Създавани отначало за лица, които не носят определено име („Имало един чирак...“, „Някой беден момък се приставил слуга у попа...“), по-късно комичните разкази започнали да се приписват на измисления герой Хитър Петър. Около него се обединяват постепенно анекдоти и духовити истории за находчиви бедняци, за селски овчари, ратаи, чираци.

След падането на България под османско иго у нас проникват и анекдотите за световноизвестния ориенталски комичен герой Настрадаин Ходжа. Наситени често с подчертано социално съдържание и ярко изразени антирелигиозни съставки, те добиват голяма популярност и сред нашето население. Като дават подтик за по-активно множение на анекдоти за Хитър Петър, те съдействуват и за тяхното обогатяване в тематично отношение. В много от тях със състезателен елемент (надлъгване, надхитряване и пр.) нашите разказвачи включват като действащо

лице и Настрадаин Ходжа, с когото Хитър Петър неведнъж се препира по различни въпроси.

Тези нови анекдоти са ценни в няколко отношения. В едни от тях победител в прението излиза Хитър Петър, в други – Настрадаин Ходжа. А понякога, премерили в спора умение и ловкост, двамата весели герои тръгват заедно по белия свят да лъжат, т.е. – да поучават с шегите си хората на ум и разум. Това интересно явление, несрещано във фолклора на други балкански народи, говори определено за признаването на Хитър Петър като равностоен противник на знаменития ориенталски мъдрец.

През Възраждането, когато се събуждат силите и самосъзнанието на българския народ за борба срещу национално, социално и духовно робство, образът на Хитър Петър добива голяма известност. Народът ни, сътворил безброй високо поетични песни, приказки, предания и легенди, създава несъмнено и немалко анекдоти за него. П.Р. Славейков, В. Чолаков, Д. В. Манчов записват народни умотворения за Хитър Петър, Д. Войников си служи с името му за псевдоним, Д. Паничков – за заглавие на хумористичен вестник. През 1873 г. Илия Р. Блъсков издава книгата си „Хитър Петър“, претърпяла по-късно няколко издания. Тя дава силен тласък за популяризиране името и анекдотите за българския комичен герой. Лишен поради исторически причини от възможността да обходи различни български краища и да събере повече оригинални творби за Хитър Петър, Блъсков е побългарил някои анекдоти за Настрадаин Ходжа, привлекли вниманието му с интересното си съдържание. С този похват си служат по-късно и редица наши книжовници – Марин Влайков, Сава Попов, Йо Данаилов, както и немалко съставители на евтини книжки за Хитър Петър и Настрадаин Ходжа.

Получил името си в решителна за българския народ историческа епоха. Хитър Петър се развива главно с положителни качества, привнесени от народните разказвачи и прогресивните възрожденски писатели. Главният белег на създадените анекдоти си остава демократизмът и хуманизмът на героя, характерни негови черти – явните симпатии към отрудените и онеправданите, ненавистта към реакционното чорбаджийство и духовенство.

Разбира се, в духовния портрет на Хитър Петър попадат и множество отрицателни съставки. Неведнъж в различни популярни издания откриваме литературни влияния, несъобразени с национални, социални и битови черти в образа на героя. Покрай случаите, в които той е остроумен, съобразителен, пряк и честен, има и такива, дето е глупав, прост, недосетлив. Подобни противоречия наблюдаваме впрочем и в образите

на други национални комични герои – Езоп, Настрадаин Ходжа, Гил Ойленшпигол и пр. Тези противоречия се обясняват с обстоятелството, че при изграждането на споменатите образи са вземали участие разказвачи от различни класови прослойки, с различни нравствено-етични възгледи.

Срещат се и анекдоти, в които Хитър Петър е рязко противопоставен на Настрадаин Ходжа. Това са случаите, при които последният е сметнат за представител на всичко отрицателно и реакционно в Османската империя. Историческият Настрадаин е роден наистина в Анадола. Но преминал отдавна с мъдрите си шегви националната граница, той става любимец на азербайджанци, туркмени, узбеки и ред други още източни народи и племена, които също го смятат за свой национален герой. Защото векове наред са си служили с настрадаиновските сатирични стрели срещу деспотични управници и тирани.

Появата на състезателни анекдоти за Хитър Петър и Настрадаин Ходжа не е случайна. За да изправят нашия шегобиец срещу Настрадаин Ходжа, българските разказвачи несъмнено са имали предвид значителните културни завоевания на народа ни, забравени от мнозина през вековното робство. Шовинизмът и евтиното патриотарство обаче не са характерни за българина. И тъкмо затова редицата положителни качества в Настрадаиновия образ в най-многого случаи са правилно разбрани и оценени и героят е приет радушно сред нашия народ.

В книгата, която сега се предлага на младите читатели, е направен грижлив подбор. В нея са включени много нови записи, обнародвани през последните десетилетия. Настрадаиновски теми са застъпени в отделни само анекдоти, и то в случаите, при които разказът за Настрадаин Ходжа е претърпял на наша почва значителна преработка и звучи като оригинална фолклорна творба.

Внимателно е направена и литературната обработка на анекдотите. Запазен е оригиналният строеж на произведението, своеобразният словоред на речта, редицата хубави думи и изрази от словното богатство на българския език.

ВЕЛИЧКО ВЪЛЧЕВ

КАК ХИТЪР ПЕТЪР ПОЛУЧИЛ ИМЕТО СИ

Когато бил малко момче Хитър Петър се цанил слуга у един господар. Една зимна вечер господарят му приготвил богати гозби и поканил гости. Било много студено, а господарят му казал:

– Петре, иди при пътните врата, та като дохождат гостите, да им отваряш вратата.

Петър стоял зад вратата, мръзнал, отварял, затварял, но намислил да направи една хитрина. Заклучил вратата и когато повиквал някой, той го питал: „Кой си ти? Кажу си името, та да ти отворя.“ Които си казвали името, отварял им, а които не си казвали името, не им отварял и те се връщали разсърдени.

Петровият господар се ядосал на тия, що били поканени и не дошли, а пък те му се сърдели, че слугата му не ги пускал да влязат. За да се одобрят Петровият господар им направил угощение в друга къща, като не щели да дойдат в къщата му. Там пак Петър слугувал.

Като се наляли и напили, господарят му отделил от останалото ядене и му казал:

– Петре, тези гозби ще занесеш у дома и ще ги дадеш на тоя, който ме най-много обича.

Петър занесъл яденето. Вкъщи го посрещнало кучето и от радост взело да си върти опашката. Петър помислил, че то най-много обича господаря му, и му дал яденето.

Като се върнал по-късно господарят му, жена му казала сърдито:

– Толкова хубави гозби ядохте там, не остана ли малко, та да проведите и аз да накуся?

– Как, не ти ли донесе слугата?

– Не! – казала тя.

– Петре, ти кому даде снощи онова ядене? – попитал той слугата си.

– Дадох го на тоя, който те най-много обича – отвърнал Петър.

– Че кой ме повече обича освен жена ми?

– Не. кучето ти повече те обича! – рекъл Петър. После повикал кучето и казал на господаря си да го удари и той го ударил. Кучето взело да квичи и избягало.

– Повикай го сега – казал Петър. Господарят го повикал. То дошло при него и взело да му се умилква.

– Иди сега и направи същото на жена си! – казал Петър.

Господарят му отишел и ударил на жена си една плесница, леко, на шега. Тя още повече се разсърдила и побягнала. Мъжът ѝ я викал и казал: „Върни се, ела си, това е шега!“ Но тя не го слушала и избягала при баща си. Мъжът ѝ прашал няколко пъти да я викат, но тя не искала да се върне.

– Е, Петре, имаш право, че кучето ме обича повече. Но сега какво да правим, като не се връща жена ми?

– Дай ми пет гроша и ще видиш, че жена ти ще се върне – дори боса – при тебе!

Господарят му дал пет гроша. Петър купил една кокошка и половин кило масло, минал из улицата, дето била господарката му, и почнал да вика:

– Купувам кокошки и масло! Който има за Продан, донесайте!

Жената, като познала Петра по гласа, веднага излязла на пътя и го запитала:

– Какво е това, Петре? Защо ги купуваш тези кокошки?

– Какво ще е! Ти като не си дойде, приятелите на господаря го убедиха да си вземе друга жена, по-хубава от тебе! Довечера ще имаме сватба, та затова купувам масло и кокошки.

Тогава жената, без да гледа, че е боса, тичешком се върнала у дома си и се примирила с мъжа си.

И оттогава нарекли Петра Хитър Петър.

ХИТЪР ПЕТЪР НАДХИТРИЛ СИМИДЧИЯТА

Като бил млад, Хитър Петър бил много беден. Няма паре да се обръсне, та си пунал мустаци и брада.

По едно време го повикали да иде войник. А как ще се яви с газе брада? Тръгнал той из пазара да се обръсне, но без паре никой не искал да го бръсне. Тук ходил, там ходил, запрял се най-сетне при един симидчия, гледа, зяпа, пули се. Симидчията го видял и му рекъл:

– Какво само току зяпаш бре? Хитър Петър казал:

– Гледам ти симидите, че мога на един път да ги изям!

– Не можеш! – рекъл сймидчията.

– Хайде да се хванем на бас, да се обзаложим!

– На какво да се обзаложим? – попитал сймидчията. Хитър Петър казал:

– Ако не ги изям, ще ми обръснеш брадата и мустаците!

Симидчията се съгласил и викнал един берберин, да не избяга Петър.

Започнал Петър да яде. Ял що ял, наял се, надумкал се здравата и повече не можел да яде.

Тогава берберинът хванал Петра и му обръснал брадата и мустаците.

Засмял се Хитър Петър и рекъл:

– Да си жив и здрав, чичо симидчи, че със симидец ме нахрани и за войниклъка ме обръсна!

ХИТЪР ПЕТЪР МЛАДОЖЕНЕЦ

Навремето, както е било по стария обичай, всеки младоженец ходел да кани кума си по Великден с печено прасенце. Нали е младоженец, и Хитър Петър приготвил печено прасенце, бъклица с червено вино и една топла погача. Заредил дисагите на рамо и тръгнал за съседното село да гошава кума си.

Бързал Хитър Петър и стигнал тъкмо за обед. Събрали се на софрата кума, кумата и всичките им деца. Сваля кумецът дисагите от рамо и започва да нарежда софрата едно по едно, както му била заръчала жена му. След това им целунал ръка и почнали да обядват. Но такъв бил обичаят, че докато кумът обядва, младоженецът трябвало да играе пред него хоро. И Хитър Петър почнал да играе. Играл, играл и се много уморил. Тъкмо мислел да спре, кумът рекъл:

– Така ще е тая!

Той искал да каже за гощавката. А Хитър Петър извикал:

– Така ще е то! – и спрял да играе.

Кумът му се много развеселил от ума на Хитър Петър и му дал армаган едни нови кундури. След гощавката Петър ги обул и си тръгнал за тяхното село. Но някои хитреци, като видели, че е с нови обуца, решили да му ги откраднат, та да се върне вкъщи бос. Пресрещнали го на пътя и му рекли:

– Ей, Петре, ако се качиш на това високо дърво, ще ти дадем сто лева!

Хитър Петър разбрал накъде отива работата и им рекъл:

– Ще се кача, ама първо ми дайте парите! Те му дали парите. Петър си събул кундурите, пхнал ги в дисагите и почнал да се катери по дървото с дисагите на рамо.

Ония отдолу му завикали:

– А бре, Петре, остави дисагите долу, ние нали сме тука!

Хитър Петър им отвърнал:

– Аз си знам работата, приятели. Горе може да намеря друг път и оттам да се върна вкъщи.

И тъй, Хитър Петър хем си запазил новите кундури, хем си спечелил сто лева!

ХИТЪР ПЕТЪР НАДМИНАЛ МАЙСТОРА СИ

Още в младите си години Хитър Петър се отличавал със своите хитрини и сръчност.

Като слушал за него един изкусен майстор крадец, пожелал да му предаде и своя занаят, та пратил да го повикат.

Хитър Петър, като помислил, че човек трябва всичко да знае за различни случаи, се съгласил и отишел да се учи при майстора крадец.

Като го изучил на всички тънкости в кражбата, крадецът намислил най-сетне да му покаже – как може да се открадне и яйце под птичка, която мъти в гнездото си.

Отишли двамата в гората и се покачили на едно високо дърво, дето имало птиче гнездо. Започнал крадецът да изважда едно по едно яйцата изпод птичката и да ги слага в джоба си. А Хитър Петър, който бил по-отдолу, успявал ловко – докато крадецът сложи в джоба си яйцето, да го измъква оттам и да го слага в торбичката си. А накрая успял да му смъкне и гащите!

Като слезли долу, майсторът, зарадван от сполуката си, тъкмо искал да се похвали на Хитър Петър, останал слисан, като видял, че е без гащи! Разбрал тогава каква е работата и казал на Петра:

– Хайде, върви си вече, синко! Стига ти тая майстория, която си имаш! Пък и аз нямам нужда от такива чираци, които знаят повече от майстора си! Ха върви си по живо, по здраво! Дето поминеш, всеки ще те познае, че си Хитър Петър!

ХИТЪР ПЕТЪР ДАВА УРОК НА ЕДИН СКЪПЕРНИК

Някой скъперник имал в градината си много сладки круши, но тъй ги пазел дено и ноще, че никой не можел да ги доближи. Селяните му се молили да им продаде или да подари за майчина душа, а той отвръщал: „Майка ми яла, че умряла!“

Чудили се хората как да опитат тези сладки круши и си казали: „Това е работа само за Хитър Петър!“ Отишли те при него и го помолили. Той им казал:

– Ще ви донеса един чувал круши, а вие какво ще ми платите?

– Ще ти дадем пет гроша – отговорили селяните. През нощта Петър и един негов другар взели празен чувал и гърне пълно с жаравя. Покачили се на дървото и почнали да пълнят чувала с круши. Стопанинът усетил, че му крадат крушите, отишел полека под дървото, докопал Хитър Петра за нозете и викнал:

– Ее! Сега? Защо ми крадеш крушите? Хитър Петър казал на другаря си:

– Архангеле Михаиле!

– Що е, Гавраиле? – отговорил другарят му.

– Пусни огън от небето да погориш грешника, дето се е хванал за нозете ми! – казал Хитър Петър.

Другарят му изсипал жаравата от гърнето върху главата на скъперника; той почнал да вика от болка и избягал. Хитър Петър напълнил чувала с круши, занесъл го на селяните и си взел петтях гроша.

Скъперникът, като пооздравял от изгореното, отива един ден при Хитър Петра и му казва:

– Баю Петре, ти си един умен и хитър човек. Каж ми – как мога да се избавя от един голям грях?

– Каж да видя що ти е грехът – му рекъл Хитър Петър.

Скъперникът отговорил:

– Ангелите Михаил и Гавраил пожелали да си похапнат от моите круши. Аз помислих, че са човечи, та отидох и хванах единия за нозете с грешните си ръце. Те пуснаха огън от небето и ме попариха. Но слава богу, слава и на тях – пак ми дадох здраве и живот. Но как може да ми се опрости този грях?

Хитър Петър отговорил:

– Наистина голям грях си направил, човече! Но има леснина да се избавиш от него. Раздай тая година всичките си круши на сиромасите и ще ти се плати грехът. И занапред не бъди вече такъв пинтия!

Човекът направил тъй, както го научил Хитър Петър, и се избавил от скъперничеството си.

ХИТЪР ПЕТЪР И ЖЕСТОКИЯТ БИРНИК

Случило се веднъж Хитър Петър да не си плати данъка, че нямало откъде да вземе пари. Бирникът го хванал, вързал го за един кол на слънце и му рекъл:

– Докато не си платиш данъка, няма да те отвързвам! Хитър Петър му казал:

– Е, добре, върза ме. Ами ако ме напече слънцето и взема, та слънчасам, кой ще ти плати тогава данъка? Бирникът бая се замислил и рекъл:

– Е, като те напече слънцето, ще те вържа е на оня кол, дето е на сянката.

Хитър Петър попитал пак:

– Ами ако ми стане студено и взема да се схвана от студ или да умра, кой ще ти плати данъка? Бирникът рекъл:

– Тогава ще те завържа пак на първия кол, дето е на слънце.

Като чул това. Хитър Петър се умирил. Посеждал той завързан на кола, па изведнъж завикал:

– Хайде, отвържи ме по-скоро, че вече почнах да слънчасвам!

И бирникът – какво да прави – отвързал го и го завързал на другия кол, дето бил на сянката. Хитър Петър посеждал, посеждал малко на сянката и почнал по едно време да вика:

– Хайде, завържи ме сега на слънце, че изстинах и почнах вече да се схващам на тая пуста сянка!

Бирникът нямало що да чини, отвързал го и го завързал на първия кол, на слънце. Петър посеждал, посеждал и пак заискал да го върже на сянка.

И тъй бирникът го връзвал през целия ден – ту на слънце, ту на сянка. Най-сетне му омръзнало, отвързал го и като го блъснал, рекъл му:

– От тебе хаир няма, ами се махай по-скоро от главата ми!

Така Хитър Петър се отървал и не си платил данъка. Но и бирникът вече престанал да връзва на кол селяните, които не си плащали данъците, защото разбрал, че трябва да постъпва човешки с беднотията.

МАГАРЕШКАТА ГЛАВА

Веднъж Хитър Петър заборчлял на селския лихварин. Един път лихваринът го викнал да го пита защо си не плаща дълга. Петър рекъл:

– Е, ами нямам пари бе, чорбаджи! Ето на – нямам с що да си храня и магарето!

Лихваринът казал:

– Ще пестиш бе, Петре! И ще научиш магарето си да не яде!

– Харно, ще го науча да не яде – казал Хитър Петър и си отишел.

И наистина, почнал да не дава на магарето си да яде. Така продължило една неделя. Магарето не се научило да не яде, ами взело, та умряло. Хитър Петър си рекъл: „Бре, излъга ме тоя проклет чорбаджия! Ама аз ще му отмъстя, та да има да ме помни! От него кански е писнало цялото село!“

Петър отрязал главата на умрялото магаре, увил около нея вълна, сложил я в една бохча, отишел при лихварина и му казва:

– То се вижда, чорбаджи, че с тебе няма да можем да се наплатим, ами ще вземеш ли срещу борча тая вълна?

– Ще я взема, Петре, защо да не я взема!

Като взел вълната, видяла му се тежка, та рекъл:

– Уж малко вълна ми се гледа, а пък бая тежка! Що си турил в нея?

Хитър Петър се сопнал:

– Магарешка глава съм турнал!

Лихваринът помислил, че Петър се шегува, и взел вълната. Ама след някой и друг ден в къщата му започнало да мирише на скапано. Почнал той да дири що мирише и най-накрая разбрал, че е от вълната. Кога развил бохчата и видял във вълната магарешката глава, веднага извикал Петра да го пита каква е тая работа.

Хитър Петър дигнал рамене и казал:

– Нищо не зная аз, чорбаджи! Ние с тебе се наплатихме и повече работа с лихвари нямам!

Тогава чорбаджията го дал под съд. Като излезли пред съда, кадията попитал Петра:

– Защо си дал магарешка глава на чорбаджията вместо вълна?

Хитър Петър отговорил:

– Ами аз му казах бе, кадийо ефенди, че във вълната има увита магарешка глава! Той взе вълната с главата и се наплатихме!

Кадията се обърнал към лихварина:

– Вярно ли е, че ти е казал за магарешката глава? Чорбаджията, хъ-катамъката, си признал:

– Абе каза ми, ама аз мислех, че се шегува! Кадията рекъл:

– Е, като ти е казал и ти си взел вълната, никой не ти е крив!

И оправдал Хитър Петра.

Чорбаджията излязъл от съдилището и побягнал вкъщи от яд и срам. А Хитър Петър отишел на мегдана и разказал на цялото село за магарешката глава. Нали селяните мразели лихварина, веднага му извадили прякор „Магарешката глава“. И отдето да минел, все му викали:

– Я, я. Магарешката глава минава!

А децата и песен му пеели...

Чорбаджията се зачудил и замаял що да стори, като не можел да излезе наглава с Хитър Петър и със селяните. Затова веднъж ги поканил вкъщи на угощение и им рекъл:

– От днеска натам не ми викайте „Магарешка глава“! Аз ще подаря на всички ви по една овца, а на Хитър Петър ще подаря две овци, само и само да се сдобрим и да не ме прекоросвате така!

– Бива бе, чорбаджи, няма вече да ти викаме Магарешка глава – отвърнали селяните.

Яли, пили и се веселили. На тръгване всеки нарамил по една овца, а Хитър Петър – две овци.

Като излезли на улицата. Хитър Петър рекъл:

– Ех, тая глупава Магарешка глава, не можа ли да даде и на децата по едно ягне! Другите веднага завикали:

– Вярно бе, трябваше да даде и на децата по едно ягне, да се радват! Ама нали си е Магарешка глава. Магарешка глава ще си остане!

След това продължили да викат на лихварина Магарешка глава. А той, като видял, че не може да излезе наглава с Хитър Петър и със селяните, се изселил от това село.

Тъй селяните се спасили от лихварина!

ХИТЪР ПЕТЪР НЕ СЕ КЛАНЯ ПРЕД БОГАТАШИ

Един богаташин рекъл на Хитър Петра:

– Ти защо не ме поздравяваш бре?

– Е, защо да те поздравявам? – попитал Хитър Петър.

– Защото имам хиляда жълтици! – казал богатият.

– Е, като ги имаш, твои са си!

– Мои са си, ама може да ти дам петстотин! – казал богатият.

Хитър Петър се засмял и казал:

– Па ако ми дадеш петстотин жълтици, ти ще имаш петстотин, и аз ще имам петстотин. Защо тогава да ти правя поклон?

– А може да ми е омръзнало да съм богат и да ти ги дам всичките!

Хитър Петър се изсмял:

– Ако ми дадеш всичките си жълтици, още по-харно! Аз ще имам тогава хиляда, а ти нищо! Защо тогава да ти се кланям?

И тъй богатият не можал да наддума Хитър Петра и да го накара да го поздравява.

ЗАЛЪКЪТ НА БОГАТАША

Един богаташин се карал нещо на сиромасите и почнал да им вика:

– Аз съм си купил голям имот, ама съм си отделял от залъка! А вие всичко изяждате, затова сте фукари! Зачул го Хитър Петър и му казва:

– Ега ти залъкът! Какъв ли ще е тоя толкоз голям залък, та да спечелиш такова голямо богатство и да купиш такъв имот!

КАК ХИТЪР ПЕТЪР ЗАСРАМИЛ ЕДИН ШАРЛАТАНИН

Един богаташин държал слово в църквата и разправял, че господ е дал богатството на богатите, та затова те помагали на сиромасите и не ги оставяли в нужда.

Там бил и Хитър Петър и като свършил богатият словото си, поиска да благодари на богатите за тяхната помощ.

– Братя сиромаси – казал той, – видите ли този богаташ, дето ви лъжеше? Да знаете само на колко бедни хорица е изгорил душицата! И колко такива като вас е оставил да ходят боси и гладни, за да натрупа такова богатство. Той ви лъже безсрамно, а вие като овци го слушате!...

Като чули това, селяните изгонили от църквата богаташа.

КАК ГОЛЕМЦИТЕ ИЗЛИЗАТ НА ПАЗАР

Един ден по тържището минавал някой си големец, а подир него вървял неговият слуга.

Като го съгледал Хитър Петър казал на хората:

– Тоя човек се е научил да ходи като магарето, което не върви, додето не го карат отподире му...

ХИТЪР ПЕТЪР ПОДИГРАВА АЛЧНИЯ ВЛАДИКА

Имало едно време един толкова алчен владика, че куцо и сакато заповал за пари. Затова Хитър Петър намислил да го засрами пред хората. Взел едно магаре, закачил му на опашката една връв жълтици и го завел при владиката.

Владиката го запитал:

– Защо си ми довел това магаре бре, Петре?

– Ами да го запопиш, дядо владика!

– Как ще го запопя! Та магаре поп бива ли бре? Хитър Петър рекъл:

– Магаре е, ама е по-гласовито от твоите попове! Владиката се ядосал:

– Махни се оттука, че като взема една неокастрина востегарка, ще има да ме запомниш! Хитър Петър отвърнал кротко:

– Е, па като не щеш, дядо владика, не щеш! И си повел магарето обратно. Ама като лъснали пендарите на опашката на магарето, владиката се полакомил и викнал:

– Е, Петре, хайде, щом е толкова гласовито, върни го да го запопя!

А Хитър Петър казал:

– Можеше, дядо владика, ама преди малко! Сега вече му пресипна гласът! – и си отвел магарето.

И отдето минавал, все разправял за запопването на магарето, та на владиката излязъл прякор „Магарешкият владика“. А той, като чул, че всички му викат Магарешки владика, избягал три дни далече от тоя край!

КОГАТО ПОПЪТ БЛАЖИ В ПЕТЪК

Хитър Петър бил аргатин у един поп. Веднъж той си запалил лулата от пламъка на лоената свещ. Случило се, било петъчен ден, през който не трябвало да се блажи. Попът съглежда Хитър Петра и му крясва:

– Що правиш ти бре, мръсноко! – и му лепва един шамар. – Днес какъв ден е? Не е ли петък? А да се пали лула от лоена свещ и то е грях, и то се смята за смърсяване, за незачитане на постите!

Хитър Петър си преглътнал, но си казал: „Чакай, дядо попе, ще дойде ред и аз да разкажа как ти пазиш постите!“

След някой и друг ден се разчуло, че владиката обикаля селата, шял да мине и през тяхното село. Попът трябвало да се приготви и да понагости владиката с хубаво ядене. Затова два дни по-рано той отивана реката да налови прясна риба. Дал господ, та наловил доста рибица.

Тоя ден било петък. Дошел си попът вечерта уморен, гладен и потърсил нещо за ядене – я бобец, я лещица, но не намерил нищо. Тогава казал на попадията:

– Слушай, попадийке, днес е петък, християните не трябва да блажат, ама ако да е петък! Поповата звезда е вече на залязване! Я ти, скриптичката, поопечи там някоя и друга мрянка да си хапна, че съм огладнял!

– Грехота е бе, попе – шушнела набожната попадия, – грехота е! Християните не бива да се омърсяват в петък!

– Ех, стига си ми мърморила! – рекъл попът. – Аз петъка няма да изям я, рибата ще изям!

Попадията, нямало как, го послушала и опекла тричетири мренки, та дядо поп се понагълтал хубавичко с прясна рибица.

Хитър Петър чул и разбрал всичко от съседната стая...

Подир два дни, в неделя по пладне, владиката довтасва в селото.

– Имахте ли тая утринна литургия? – запитва той попа.

– Имахме, владико свети, имахме!

– Ами я да видим, да не би да сте сбъркали утринното евангелие?

– Как ще го сбъркаме, владико свети! То е – хе онуй – започнал попът, като си хапел брадата, че се бил сетил за изядените риби, – то е хе онуй там, дето пише, че Исус Христос уловил 153 риби...

– Лъже, владико свети – обадил се Хитър Петър зад вратата. – Наистина, рибите може да са били 153, но завчера, в петък, дядо поп

Хитър Петър

сплеска четирите мренки, та сега трябва да са останали 149 риби!

КОЛКО КРАКА ИМАТ ДВЕ СВИНИ?

Като бил Хитър Петър аргатин при попа, тамкашните селяни имали обичай по Коледа, който си заколи свинята, да занесе на попа по един брус сланина и по малко месо. Тъй и попът, като си заколял свинята, събирал селяните на пресен кебап.

Но една година свинското месо се търсело много и го продавали скъпо. Попът хранел два шопара, та мислел как да намери начин да не покани селяните на кебап, а да си продаде свините. Затова се допитал до Хитър Петра. А него го било яд на попа, че от скъперничество не рачил да му купи за Коледа поне един нов калпак, и сега намерил ред да си отмъсти. Затова му казва:

– Дядо попе, заколи си свинята, опърли я, очисти я и я окачи под чардака при вратнята си, та който минезамине да я гледа. А на другия ден се оплачи, че си забравил свинята на двора и през нощта я откраднали. Тъй селяните, вместо да чакат от тебе преснина, ще се смият и ще ти проводят още.

Този съвет се харесал на попа. Той окачил очистената свиня под чардака, излязъл из махалата, а на попадията поръчал – като се мръкне, да я прибере.

Като се мръкнало, дорде попадията се напипне Хитър Петър скрива свинята. Попът тук-там из селото, от радост, че ще укрие свинята, се понапил, дошел си късно и си легнал. На утринта попадията му казва, че свинята я откраднали.

– Бре, Петре, свинята я няма! – викнал попът.
 – Тъй трябва да казваш, дядо попе – отговорил Хитър Петър.
 – Бре, момче, наистина свинята я няма! Кой я е откраднал?
 – Тъй трябва да казваш, дядо попе! Ти по-напред трябва мене да увериш, че после другите!

На дяда попа му идело да се пръсне от яд, но нямало какво да прави. Много го догневяло на Хитър Петра, че му дал този ум. Намислил да го набие, но по-напред трябвало да му намери някоя грешка.

– Е, Петре – казва му на другия ден попът, – свинята тъй и тъй отиде. Сега барем вземи да й опърлиш краката и д а ми ги сготвиш, че днес попадията е на понуди и няма кой да ми ги наготви.

Хитър Петър взел краката, очистил ги и ги турил в тенджерата да врат. А попът пратил Хитър Петра по работа из село, измъкнал единия

крак, за да го скриви, че го е изял, та да го бие.

Като се върнал Хитър Петър, надникнал в тенджерата и вижда, че краката са три... В кочината грухтяла другата свиня. Хитър Петър отрязва единия ѝ крак, очиства го и го бутва в тенджерата – краката станали пак четири.

А попът, като се изплашил, да не би тоя дяволски син да му направи пак някоя игра, го пратил на друга работа и спуснал скрития крак в тенджерата. Сега краката станали пет....

Дошло време дядо поп да обядва. Вади Петър, сипва и чете, краката вместо четири излизат пет! Слисал се той от тази дяволщина! Попът, като гледал, и той се чудел:

– Що е това, Петре, отде се е взел петият крак? Хитър Петър на часа скроил отговора:

– Дядо попе, ти нали знаеш да смяташ?

– Знам! – отговорил попът.

– Е, хайде тогава да смятаме. Две свини колко крака имат!

– Осем крака – отговорил попът.

– Като е тъй, сметката ни е права – казал Хитър Петър. – Тука са пет крака, и на свинята, която е в кочината, има три, стават тъкмо осем!

Попът се засмял на тази хитрина, но не продумал нищо, като си намил, че половината вина е негова.

ЗА ПОПА, КОЙТО КРАДЯЛ ЧЕРКОВНИТЕ ДАРОВЕ

Имало един много алчен поп. Всичко, що оставяли богомолците за църквата, го турял в джоба си, – мине и обере всичките пари от иконите!

Научил за това Хитър Петър и рекъл:

– Няма да я бъде тая работа! Ще го оправя аз тоя поп! И взел, че се приставил клисарин в тая черква. Почнал той да изпреварва попа и да обира парите от иконите. Попът много го доядяло на Петра и веднъж му рекъл:

– Петре, ти събираш парите от иконите, ама това е много грешно!

– А, сакън, дядо попе, това не е вярно! Някоя от светиците събира парите! Попът се зачудил:

– Как светиците бре? Те могат ли да ходят?

– Могат, могат! И това прави света Богородица, че е баш в средата на черквата!

Попът не повярвал и казал на Петра:

– Това е твоя работа, Петре! Хайде, ела да се изповядаш!

Завил го той с патрахила и почнал да го изповядва. Пита го попът, а Петър мълчи и си трае.

– Защо бре, Петре, не отговаряш?

– Защото нищо се не чуе, дядо попе! Ако не вярваш, дай аз да те завия с патрахила!

Завил го Петър с патрахила и почнал да го изпитва:

– Кажи, дядо попе, защо ходиш вечер у нашата комшийка, оная с големите бозки?

А попът мълчи, дума не продумва.

До три пъти Петър го питал така. Сетне го отвил и му рекъл:

– Защо не отговаряш бе, отче?

– Е, вярно бе, Петре, нищо се не чуе, когато човек е завит с тоя патрахил!

– Щом едното е вярно, отче, и другото е вярно! Света Богородица прави тоя обир по иконите...

И тъй Хитър Петър отучил попа да краде парите от иконите.

КОЛКО СТРУВА ЕДНА ПЛЕСНИЦА

Веднъж Хитър Петър си вървял из пътя замислен. Той тъй се бил навел, че вратът му се опънал. Подире му идел чорбаджийският син, поискал да се подиграе с него и му залепва такава плесница по шията, че калпакът на Хитър Петър отхвъркнал надалеч. А знаете ли вие какви чорбаджийски синове е имало по него време и още ги има до днес в нашенско? Те са най-лошите хаймани и вироглавци. Като нямат от никого страх и срам и като гледат, че всеки се бои от бащите им, те не зачитат никого! Цял ден вилнеят из селото като бесни кучета и дорде не разплачат някое бедно момче или не направят пакост някому, вечер не заспиват спокойно...

А Хитър Петър като нямало що да стори, че и него го било страх от чорбаджията, решил да се оплаче барем на попа. Взема си опрашения калпак и отива към поповата къща.

Попът седял на една рогозина и си пишел поменици. Като изслушал оплакването на Хитър Петра, му отговорил:

– Ех, Петре, това са дребни работи! Като видя чорбаджийския син, ще му кажа да те почерпи с едно гърне вино, да си прихванеш и да му простиш.

И попът пак се навел над помениците си. А Хитър Петър, като чул тази по хатър присъда, лепва му една плесница по опънатия врат и му казва:

– Дядо попе, щом една плесница се заплаща с едно гърне вино, то вземи моето вино от чорбаджийския син, пред когото думата ти по-добре минава, че си прихвани за моята плесница!

ПОПЪТ, КОЙТО ОПРАВДАВАЛ ГРЕХОВЕТЕ ЗА ПАРИ

Прочул се из дунята един поп, че за пари всички грехове опрощава. Един ден отишел и Хитър Петър при него да иска опрощение, ама си ня- мал сиромашът пари.

Турнал му попът патрахила на главата и почнал да го пита що е съгрешил.

Хитър Петър казал:

– Ами трябваше ми едно въже, дядо попе, та го взех от чорбаджията.

– Е, това е малка работа. Това чак не е грях.

– Ама дядо попе, с въжето бях завързал и един чувал с жито. Та покрай въжето взех и чувала с житото. Попът рекъл:

– А, това си е бая грях! За да ти опростя тоя грях, чедо, трябва да дадеш нещо за черковата! Хитър Петър рекъл:

– Е, ще ти дам един часовник. Попът се зарадвал:

– Щом ще дадеш часовник, опростен си! Хайде, давай по-скоро часовника!

Хитър Петър му дал един часовник. Взема го попът, гледа – него- вия часовник! И почнал да вика:

– Ти си го откраднал от мене! Греха ти за житото опростих, ама тоя грях за часовника не мога! Сега ще трябва нещо по-голямо да дадеш за черковата!

Хитър Петър казал:

– Аз откраднах от тебе тоя часовник, ама ти го върнах – ето ти го в ръката! Затова аз нямам грях! А ти, щом вземаш подкуп крадени работи, ти си грешен! Сега, като ходя из село, ще разправам наляво и надясно, че вземаш крадени работи!

Попът се видял в чудо и почнал да се моли:

– Аман, Петре, на ти часовника, само и само такива работи да не разправиш!

Ама Петър не взел часовника. И като ходел из село, разправял на- ляво и надясно за попа, че взема крадени работи.

Попът се засрашил и престанал да взема пари за опрощаване на гре- ховете, когато изповядва хората.

ХИТЪР ПЕТЪР УТЕШАВА ДЯДА ПОПА

Един ден дядо поп, като бил зле болен, почнал да се изкайва и оплаква на Хитър Петър:

– Ех, синко Петре, познавам аз, че скоро ще умра. То дето ще умра, както и да е – всеки ще умре, и с мене светът няма да се свърши. Но страх ме е, като съм много греховит, на какви ли мъки ще бъда подложен на оня свят, къде ли ще ме хвърлят в пъкъла.

– Не бой се, дядо попе – отговорил му Хитър Петър. – Ти нали казваш, че в евангелието пишело, как в пъкъла щели да скърцат със зъби? А пък бт ядене на пилета и кокошки в твоите уста не е останал нито един зъб, та не ще бъдеш приет в пъкъла. Затова бъди спокоен...

БИВОЛЪТ НЕ Е ТЪЙ СТРАШЕН

Един градинар, у когото Хитър Петър бил ратай, повикал попа да свети вода в градината му. Попът взел едни големи празни дисаги, качил се на кончето си и отива в градината. Осветил вода, градинарят му пуснал в ръката цял петак и тръгнали с Хитър Петър да го изпращат. Повежда попът кончето си между лехите, разглежда зеленчука и казва на градинаря:

– Добри моряни патладжани имате... Я какви големи пиперки имате...

– Добри са – отговарял градинарят и слагал в дисагите моряни патладжани и пиперки.

– Ами имате ли тиквички? Гледай пък какви стегнати зелки са ви завили! Я ми отсеци едничкадвечки, хубави сарми прави попадията. А каква дулма става от тиквичките!

– Става, става, дядо попе – отвърнал градинарят, отсякъл му зелки и му набрал тиквички.

– Ако имате дребни краставички, дето са ви останали, зер на тях май мина времето, дай ми малко краставички за туршия. Ха, шях да забравя, баба попадия ми беше заръчала за малко лук... Я ми отскубни няколко глави....

Градинарят се ядосал, но нямало какво да прави – нали това е поп? Навел се и му наскубал лук.

– Да ти помогна и аз – казал попът и се навел, та си наскубал и той лук.

И тъй – това: хубаво, онова ми дайте, от онова ми отскубнете, – дорде да йзлезне попът от градината, хубаво си напълнил дисагите.

През нощта нещо изтрещяло в градината.

– Бре, момчета! – викнал градинарят. – Какво е това?

– Един бивол е влязъл – отвърнали момчетата.

– Идете скоро и го изпъдете! А Хитър Петър казал:

– Лежете си спокойно, момчета. Биволът ще яде и ще си отиде. Страшно е, ако беше някой поп, че Той колкото изяде, пет пъти повече ще отнесе!

ПИСМО ДО БОГА

Хитър Петър имал девет деца, все дребни. Не постигали ни дрехи, ни хляб. Замаяла му се главата, горкия, как да ги изхрани. Намислил да си поиска пари от дядо господ, та седнал ѝ му написал писмо: „Дядо господи, дал си ми девет деца. Не мога да ги изхраня. Ще изпукат отгладни. Моля ти се прати ми сто гроша да ми помогнеш що годе.“

Пуснал писмото в черквата, в самия олтар. Попът намерил писмото, прочел го, та изпратил клисаря да занесе на Петра петдесет гроша и да му каже: „Господ ти изпратил тия пари по дядо попа.“

Щом получил парите Хитър Петър ги изброил, написал второ писмо до дядо господ и пак в олтаря го пуснал. В писмото пишел: „Господи, прати ми още сто гроша. Недей ги праща по дядо попа, ами направо до мене! Защото от стоте гроша, които си ми изпратил, попът е откраднал петдесете!“

СКУМРИИТЕ СА НАМЕРИЛИ ПИСМОТО...

Като бил в града Хитър Петър, някой човек му дал три скумрии и едно писмо и заръчал да ги занесе в селото на попа. Вървял той из пътя погледвал скумриите, позахапвал ги от тук – от там додето най-сетне ги оплескал, а на попа занесъл само писмото.

Попът проучил писмото и казал на Петра:

- То имало и три скумрии. Къде са?
- Де ги намери, дядо попе? – запитал Хитър Петър.
- Намерих ги в писмото!
- Добре стана, дете си ги намерил в писмото, защото ме беше страх да не кажеш, че аз съм ги изял! – отговорил Хитър Петър.

СЪРДИТИЯТ ПОП

Хитър Петър бил кръчмар. Попът бил най-редовния и най-добрият му посетител.

В неделя попът бързал за черква. Хитър Петър му рекъл:

– Отче, няма ли да се отбиеш, да пиеш една греяна ракия с шекер?

– Аз съм ти сърдит! – рекъл попът.

– Защо бе, отче?

– Защото аз всеки ден ти правя альшвериш в кръчмата, а ти не искаш да дойдеш нито една неделя в черквата, да ми направиш и ти альшвериш!

ЗА ЕДИН ВИСОКОМЕРЕН КАЛУГЕР

Една вечер Хитър Петър се връщал с колата си от града, дето бил ходил да продава дърва. По пътя го застигнал един калугер, които отивал в тяхното село. Без да го пита, той се метнал и се тръснал в колата му. На Хитър Петър никък не се харесало, че калугерът нито поздравил, нито го попитал дори, може ли да се повози. И свил по един път, който минавал край тинесто мочурливо място.

Като стигнали до това място, колата така затънала в тинята, че воловете не могли да ги изтеглят. Тогава, като нямало друга леснина. Хитър Петър запретнал крачолите си, скочил от колата, изпрегнал добичетата си и ги подкарал към селото. Калугерът останал сам на колата.

– Дядо духовниче! – обърнал се Хитър Петър към него. – Ти знаеш ли гръцки?

– Знам. Защо питаш?

– Защото през дене си нашият владика, като беше дошел в село, разправяше, че който знае гръцки език, можел с него да пътува по целия свят! Ха сега слез и ти от колата и опъвай напред!

ДА ИЗПЛЮЯ ЛИ КАМЪЧЕТО?

Хитър Петър бил справедлив човек, не обичал кривдите и лошите работи. Като забележел някаква неправда, разсърждал се, развиквал се и приказвал направо каквото му дойде на устата.

Веднъж в селото дошел владиката. Селяните му се оплакали за едно, за друго и сетне му рекли:

– Дядо владико, имаме един комшия Петър, когото наричат Хитър Петър. Аман вече от него и от неговите ругатни и псувни! Не можем да го търпим вече, думите му не са за преглъщане!

Владиката заръчал да повикат Хитър Петра. Отишел кехаята, подбрал го и го довел на часа. Владиката му разправил всичко, което му били казали селяните.

– Истина е, дядо владико – отговорил Хитър Петър. – Но послушай и аз какво ще ти кажа. На нашите селяни да йм мълчи човек когато разправят всякакви глупости и се гаврят с него; смятат го за будала; ако пък им гълчи и ги насажда, както им се пада, вземат го за луд. Един свестен човек не ще се остави да го тъпчат несправедливо. И правдата, когато я настъпят, се обръща да хапе. А пък аз, като не мога да се завардя и да си отвърна другояче, ги наругавам понякога здравата.

– А не можеш ли по-кратко да се оправиш и да докажеш, че си прав, или да претърпиш и си премълчиш? – запитал владиката.

– Не може, дядо владико – отговорил Хитър Петър. – Трябва човек да е глух, ням или сляп, та да не чува и да не вижда техните глупости. Нека излезе някой и каже – току тъй нападал ли съм някого, без да съм ядосан за нещо? Владиката бил умен човек, познавал добре селяните, затова послушал и думите на Хитър Петър.

– Петре – казал му той, – понеже всички викат по тебе, то, за да е мирно селото, ела с мене по селата, аз ще се помъча да те йзцера от тази болест.

Хитър Петър се съгласил. Владиката му подал камъче и му казал:

– На ти това камъче, и колчем се разсърдиш и видиш че не можеш да се стърпиш, сложи камъчето в устата си и го дръж под езика си, додето ти мине ядът.

Хитър Петър го послушал.

След като владиката обиколил селата си, трябвало да се върне пак през селото на Хитър Петър. Той бил пак с владиката. Надвечер

тръгнали от селото. Владиката бързал да се прибере по-рано в града.

Не щеш ли, тъкмо да напуснат селото, излиза от една къщичка малко момиче и завикало:

– Дядо духовниче, дядо духовниче, почакай малко. Владиката се спрял, а момичето му казва:

– Мама зарови една питка в огъня, ей сега ще се изтърколи и ще ти я донеса топлинка, да я занесеш на баба попадия. И момичето се завтекло вкъщи. Владиката, за да не кажат, че не зачита такъв сиромашки принос, решил да почака. Да дойде момичето, да дойде, няма го!

– Хайде, момиче – извикал през плета един от владиковите хора, – хайде скоро, че замръкнахме!

Най-сетне момичето излиза и се размива:

– Хахаха! Ех, че сте били глупави хора! Мама току насаждаше квачката и като ви съгледа, каза ми, че било хубаво, кога се насажда квачка, да се излъже поп – тогава всички пилета се излюпвали качулати. Сега вече си свършихме работата – мама насади квачката. Идете си по живо, по здраво, няма питка, няма нищо...

– Е, дядо владико, какво ще кажеш сега? – рекъл Хитър Петър, като премятал камъчето в устата си. – Търпи ли се това? Да изплюя ли камъчето?

– Да ти е простено! – отговорил владиката. – Иди си в къщи и прави каквото те е научил господ! А от мене бъди благословен...

НАДЛЪГВАНЕ С ВОДЕНИЧАР

Хитър Петър бил слуга у един селянин. Веднъж господарят му го проводил на воденицата да смели брашно. Щом го смял, направил си една пита и я метнал в огъня да се опече. Воденичарят му казал:

– Петре, хайде додето се опече питата, да си кажем по една лъжа, че който иадлъже, той ще изяде питата.

– Съгласен съм – отвърнал Хитър Петър. Воденичарят започнал:

– Едно време баща ми посял дини отсам Дунава, в Българско. Един корен изникнал, та покарала толкова дълга милина, че тя се проточила чак отвъд Дунава, във Влашко. Там цъфнала, завързала и порасла една коскоджамити диня. Като отишел баща ми да наобиколи бостана, смаял се, като видял, че под листето на динята се подслонил керван от девет цигански халачуги! Хваща той пътя край милината, вървял три дни и три нощи, докато достигне до динята. Отсам я заобикалял, оттакък я заничал и додето и намерил опашката, минало доста време. Да я отреже с нож, то трябвало да кълца с години. Замахнал с брадвата веднъж, не може да я отсече; замахнал втори път – пак не може. На третия път замахва тъй силно, че брадвата се отчупила от топоришката си и потънала девет педи в динята. Тръгва баща ми из динята да си търси брадвата. Тук брадва, там брадва, няма брадва, няма дявол! Като отишел към средата на динята, среща една камила?. „Абе, чичо – попитал той, – не видя ли тъдява някоя брадва?“ – „Ех, тежко ти и горко, побратиме! – отвърнал камилярят. – Аз съм изгубил в тази диня девет камили с товара им, три дни ги търся и Не мога да ги намеря, а ти брадва ли ще намериш?“

Като свършил воденичарят, казал на Хитър Петра:

– Ето, това е моята приказка. Ха сега казвай и ти, додето не е изгоряла питата! Хитър Петър започнал:

– Едно време дядо ми бил пчелар в Добруджа. Там имал четирийсе тръвни пчели. За да не му избяга някоя пчела, оградил ги с плет и всяка вечер, когато се връщали, ги броял една по една. Една вечер Като ги преброил, забелязал, че една пчела не се била върнала. Грабва се дядо ми, и хайде през Добруджа да си търси пчелата. Тук пчела, там пчела, най-сетнея намерил у един татарин! Той я бил впрегнал с бивола си в плуга и оре ли, оре! Оттам, бе кавги, бе давги и сполучва дядо ми да си отнеме пчелицата. Горката пчела! Да тегли плуга, да тегли, протрил й се вратът и за нищо не я бивало вече. Дядо ми знаел малко нещо да цери.

Изгаря един орех и с ядките му натрива врата на пчелата. Не щеш ли в шията и останала една ядка, хванала Корен, пониква и за малко време израства коскоджамити орех! Като завързва орехи, кой минезамине, хвърля пръст, сопи, камъни да брули, тастанало там голяма поляна. Като видял дядо такава целина, разорал я и посял просо. Отде се взела една дива свиня и се приучила да пасе, и погазва просото. Нарамчил веднъж дядо пушката, обикалял, нишил се, но не можал да ѝ улови дирите. Най-сегне просото узряло. Грабва дядо сърпа и тъкмо да зажене, пред него изскача свинята. „Бре, тичайте, бре, удряйте, бре, дайте ми пушката да ѝ свирна един куршум“ – викал дядо. Но додето му донесат пушката, той запраща сърпа подире ѝ, та, хайде – ще бъде я, – сърпът се забива в бута ѝ. Дядо тичал подире ѝ, тя бягала из просото със сърпа, та окосила цялата нива! Отхвъркнал тогава сърпът, а след него излиза и една книжка, на която пишело: „Воденичарят да не продава краставици на краставичаря, питата се пада на Хитър Петра!“

И тъй Хитър Петър надлъгал воденичаря и си изял питата.

ХИТЪР ПЕТЪР В КОНУШ

В село Конуш хората са преселници от много други села. И който дойде в Конуш, не излиза от него.

Хитър Петър и той бил преселник. Но като поживял малко в Конуш, видяло му се, че народът е прост, и тръгнал да търси друго село.

Отишел тогава в село Болярово. Вижда там една жена – бие си квачката и я кълне: „Лисица да те изяде, лисица да те изяде!“

– Защо биеш квачката? – запитал я той. Тя му отговорила:

– Как няма да я бия! Стана една неделя, откакто се излюпиха пиленцата, а не им дава да бозаят!

Хитър Петър си казал: „В това село няма живот! И тука хората са прости!“

Потеглил тогава към село Кърловас. Гледа там – двама мъже теглят едий вол да го качат по една стълба на плевнята. Плевнята била покрита с ръжанка, в ръжанката останало малко зърно и като валило дъжд, поникнало, станало ливада. Не им идело на хората наум да окосят сеното, а искали да качат вола на покрива, да го опасе.

Хитър Петър ги запитал:

– Защо качвате вола на покрива? Те рекли:

– За да не стане зян това сено, да го опасе волът! Той им казал:

– Волът не може да се качи горе, ами окосете сеното и му го дайте да го изяде!

Подминал си й си казал: „Тези са още по-прости“

Хванал тогава пътя за село Малево. Като наближил селото, видял, че играели деца, Хитър Петър помислил:

„Сега по децата ще разбере – има ли живот в тяхното село, или няма.“ Попитал децата:

– Деца, много съм огладнял, Къде мога да найда нещо за ядене, ама за колкото го купя, да се нахраня хубавата, останалото да продам и да си взема същите пари, без да направя загуба?

Едно по-голямко дете отговорило:

– Чичо Петре, можеш да намериш такова нещо за хапване. Нашето село е голямо, има кланица Ще си купиш от кланицата едно пълно овче шкембе, ще изядеш вътрешното, а външното ще продадеш и ще си вземеш същите пари, които си платил за шкембето.

Хитър Петър сиказал: „И тука няма живот! Тука пък хората са

много умни!“

Върнал се тогава в Конуш и до края на живота си прекарал там.

Затова и сега, който дойде да живее в Конуш, остава си в селото, не се мести на друго място!

ПЕТЪР И ГОРДАТА ХУБАВИЦА

Една хубавица се прочула из цялото царство, че задавала на хората трудни въпроси и никой не можел да ѝ отговори.

Научил за това Хитър Петър, решил и той да отиде при тази жена.

Но докато стигне до нейния град, минал покрай една река. Видял там пясък, взел малко и го сложил в торбата си. Минал след това покрай един овчар, поискал малко сирене и овчарят му дал. Хитър Петър сложил и него в торбата си. Срещнал по-нататк друг овчар и от него поискал малко сирене, прибрал и него в торбата си.

Като пристигнал при хубавицата, тя извадила от едно сандъче пясък и го попитала:

– Можеш ли да ми ушиеш от тоя пясък една рокля? Хитър Петър отговорил:

– Мога, ей сега ще я уشيا! – Бръкнал в торбата си, извадил от неговия пясък и казал:

– Я докато скроя роклята, ти ми осучи конци от тоя пясък, та да ти уشيا роклята.

Тя не могла да му направи конци, ядосала се и му викнала:

– Може ли от пясък да се направи конец?

– А може ли от пясък да се ушие рокля? – отговорил Хитър Петър.

Подир малко хубавицата си Извадила бозките и го попитала:

– Можеш ли да познаеш – коя бозка е на мама и коя е на татка?

Хитър Петър извадил сиренето, що бил взел от двамата овчари, и я запитал:

– А ти можеш ли да познаеш – кое сирене е от бяла овца и кое е от черна овца?

Жената не могла да познае и да му отговори.

И тъй. Хитър Петър я надхитрил и по втория въпрос.

ЯЛ НЕ ЯЛ – ТРИ И ПОЛОВИНА!

Като минавал през едно село Хитър Петър се отбил на едно ханче да си похапне. Седнал на една пейка и до себе си сложил торбата си. На масата заедно с него имало и други пътници. Всеки поискал ядене, Хитър Петър също си поръчал нещо да яде. Като се нахранили, на масата останало доста ядене и плодове.

Разплатили се другите пътници. Хитър Петър и той си извадил кесията да си плати. Ханджията му казал:

– Ти трябва да платиш още три гроша и половина за торбата си, че ако не беше я оставил до себе си на пейката, друг щеше да седне на това място и да спечеля нещо от него. Хитър Петър се ядосал, но сетне размислил и казал:

– Добре, ето ти още три гроша и половина! Снел след това торбата от рамото си, разтворил я и казал:

– Яж сега и ти, торбичке, аз платих и за тебе! – И започнал да събира в нея всичко, каквото било останало по масата.

Ханджията се разсърдил и се впуснал да вземе торбата, но другите пътници му казали:

– Не си прав, приятелю! Човекът има право, той си плати и за торбата!

Дигнал си Хитър Петър торбата и си заминал, а ханджията трябва още да го е яд. Нали хората са казали: „На такава глава – такъв бръснач!“

ЗАСЛУЖЕНА ОТПЛАТА

Отишел веднъж Хитър Петър при селския бръснар да се обръсне. Бръснарят, за да направи смях на селяните, му понаквасил малко брадата със студена вода, нагласил го срещу слънце и почнал да го бръсне без сапун с един изхабен бръснач. Докато му обръсне половината брада, сълзи му потекли от очите.

Хитър Петър помислил, че бръснарят е неопитен, и му казал:

– На ти рупчето, приятелю, да ти е халал, току ме остави даотиде друг бръснар да ме дообръсне!

Бръснарят това и чакал. Той пуснал Хитър Петра недообръснат, та който го видел, се изпокъсвал от смях...

Разбрал Хитър Петър дяволията на бръснаря, но си казал: „Чакай, аз ще ти го върна тъпкано!“

Минали години, в селото забравили приключението с Хитър Петър.

Случило се веднъж по резитба, нямало кой да пореже лозето на бръснаря, та той повикал Хитър Петра да го пореже.

Хитър Петър се съгласил. Отива той на лозето, отрязва пръчките чак до чуканите, изхвърля ги на пътя и се връща в село.

Вечерта бръснарят го питал:

– Петре, поряза ли лозето хубаво?

– Много хубаво го порязох, втори път няма да има нужда да го режеш!

– Ами почисти ли го?

– Почистих го, не оставих нито пръчка!

– Ами плаче ли лозето? Хитър Петър отговорил:

– Плаче, зер, да го видиш, и ти ще заплачеш!

ХИТЪР ПЕТЪР БРЪСНАР

Случило се един съботен ден Хитър Петър да спре в един чужд град. В хана, дето отседнал, имало кафене. Като влязъл в него. Хитър Петър видял двайсетина празнодумци и сплетници, седят и си разправят разни приказки. По едно време заговорили за Хитър Петър. Казвали, че бил глупав, луд, смахнат, че хората се гаврели с него и само за смях го наричали Хитър Петър...

– Я оставете приказките – обадил се един скъперник. – Утре е неделя. Хайде да повикаме един бръсар, и за по-евтино да го спазарим общо да ни обръсне и докара за празника.

Хитър Петър, който дотогава мълчал, се обадил:

– Аз съм бръсар, няма защо да търсите друг, ще ви обръсна.

– Разгеле! Колко пари ще ни вземеш общо на глава?

– Хайде холан, лесна работа! Колкото искате, толкова ми дайте.

Направил съм дватри гроша разноски на хана, като ги платите – стига ми толкова!

Повикали ханджията и скъперникът му казал:

– Разноските на този човек ще платим ние, от него нищо няма да дириш!

Хитър Петър им казал да отидат по стаите си, че той веднага ще идва да ги обръсне. А скъперникът се засмял презглава:

– Приятели, ударихме къравото! Наместо той нас да обръсне, ние него обръснахме! То излиза, дето го рекли хората: „Две глави за пара и една бадева!“ Няма да се падне на човек и по рупче!

Всички отишли по стаите си. Хитър Петър изпросил от ханджията един леген, един ибрик с топла вода и един сапун и започнал работата. Влязъл в първата стая, насапунил хубаво човека и му казал да почака, че си бил забравил бръснача... И така – от стая в стая – насапунил Хитър Петър всички и ги оставил да чакат. Сапунът бил много лют, та който си отворел очите, започвало да му щипе и той – ще не ще – трябвало да жуми и да чака бръснаря. Най-сетне Хитър Петър насапунил и себе си, излязъл навън и взел да вика:

– Ей, хора, какво е това безобразие! Къде е този проклет бръсар, който ме остави насапунисан и отиде да си взема бръснача! Тичайте да го хванем!

Наизлезли всички от стаите си насапунисани, потекла по тях

сапунявица, изцапали се навред. Разядосани, тичат нагоренадолу. Едни викат: „Тичайте, да го уловим този проклетник берберин!“; други викат за вода да се измият, трети охкат, че им се зачервили очите от лютивия сапун... Вдигнала се страшна олелия и смях. Цялата чаршия излязла да гледа и да им се смее...

А Хитър Петър се измил, излязъл си спокойно от хана...

Така той им заплатил за гаврите и подигравките.

ДА МУ ПРАВИ СМЕТКА

Отишел веднъж Хитър Петър в една бръснарница да се обръсне. На бръснаря не му рязал бръсначът, та Хитър Петър видял голям зорКато го пореже бръснарят и го заболи, той викал:

– Стой малко, стой, че боли!

А бръснарят, за да го залъгва, само току го питал:

– Имаш ли баща?

– Имам! – отговарял Хитър Петър.

– Имаш ли сестри?

– Имам!

Най-сетне го питал:

– А братя имаш ли?

– Имам двама братя! Ако остана жив и аз, ставаме трима! Прави му сметка!

ИЗЛЪГАНИТЕ ЛЪЖЦИ

Тръгнали в селото на Хитър Петър двама лъжци, лъжат – око им не мига! Единият лъже, другият маже. Единият казал:

– Като идехме откъм Влашко, гледаме, Дунавът пресъхнал! И що риба в него – ей така се мята, че няма капчица вода!

– Вярно е това, вярно е! – Потвърждава вторият. – Ето и аз си напълних дисагите с риба, но я изядох, та останаха само тези рибки.

И той почнал да показва рибките.

Сетне първият казва:

– Като пристигнахме в Балкана, гледаме едно високо дърво, израсло чак до небето! Ние с моя приятел се качихме нагоре, нагоре и хайде на небето! А там си приказвахме с дяда господа. Той ни каза, че ще ни пусне в рая, да видим праведниците, а в ада – да видим грешниците.

– Вярно е това, вярно е! – потвърждава вторият. – Ама той ни каза още, че не бива да ходим само така напразно, ами и да свършим някоя полезна работа. Да обиколим дунята и да посъберем за мъртъвците по някоя жълтица, та да им ги носим армаган. Ето петима вече дадоха жълтици да занесем на умрелите. – И той посочил няколко пендари.

Людете повярвали и почнали да носят армаган – кой жълтица, кой две, че всеки има умрял човек – и ги давали на лъжците. И като лъжели така, лъжците напълнили една вулия с пари и тръгнали да идат в друго село.

Научил за тези измамници Хитър Петър, излязъл вън от селото и се покачил на едно високо дърво. Щом ги забелязал, че приближават, почнал да вика:

– Не ща, не ща, не ща!

Чули го лъжците и го попитали:

– Какво не щеш бе, приятелю?

– Ами не ща да ставам царски зет! Селяните искат да ме женят за царската дъщеря, ама аз не искам! Затова съм се качил на това дърво и викам, та да ме чуе царят!

Лъжците се почудили:

– Бре че улав човек си бил и ти! Да не искаш да станеш царски зет!

– Е, па аз си имам жена, имам си и деца! Как ще се женя, като си имам жена и деца? Лъжците му рекли:

– Ами не може ли един от нас да стане царски зет? Ето ние и

двоицата сме ергени.

Хитър Петър казал, че може, но трябва само единият, не може и двоицата. Тогава лъжците почнали да се препират и да се бият кой да стане царски зет. Хитър Петър им рекъл отгоре:

– Хайде, приятели, не се карайте, ами идете до оная могилка, спуснете се оттам и който дойде пръв, той ще стане царски зет.

И ония, уж лъжци, ама се полъгали. Оставили торбата с жълтиците и хукнали да идат при могилката. А Хитър Петър това и чакал. Слезнал от дървото, взел вулията с парите, върнал се в селото и раздал на селяните събраните от лъжците пари. Разправил им как ги надхитрил и им казал други път да знаят и се пазят от всякакви измамници.

ВСЕЗНАЙКО-НЕЗНАЙКО

Имало в селото на Хитър Петър един човек, който много приказвал и разправял, че много знае. Затова хората на подбив му викали Всезнайко.

Веднъж тоя Всезнайко отишел при Хитър Петър и му рекъл:

– Петре, ти си хитър, ама да знаеш, че аз ще те надприказвам!

Хитър Петър му рекъл:

– Е хубаво. Всезнайко, стига само да можеш! И Всезнайко започнал да приказва, ама говорел само глупости и щуротии. Слушал го Хитър Петър, слушал, най-сетне му омръзнало и почнал да си чопли носа. Като забелязал това Всезнайко му рекъл:

– Ама ти, Петре, хич не ме слушаш!

– Слушам те бе. Всезнайко – казал Хитър Петър, – как да не те слушам!

– Е. като ме слушаш, какво разбра от приказката ми досега?

Хитър Петър отговорил:

– Да ти кажа право, Всезнайко, като те слушам, приказката ти е бая нещо, ама като се размисля – все едно е нищо.

ХИТЪР ПЕТЪР ОСВОБОДЕН ОТ АНГАРИЯ

Три години Хитър Петър пасал през турско време около Одрин овците на султана. Дошло време да се върне в селото си. Пашата го видял и го запитал:

– Петре, като служи три години на султана, какво научи?

Хитър Петър отговорил:

– Много нещо научих!

– Е, кажи да видим какво си научил – казал му пашата. – Кажи, голяма ли е земята?

– Не е голяма, защото слънцето пъпли като буболечка и я обикаля за дванайсе часа!

– Ами далеко ли е небето?

– Не е далеко. Свети Илия като тряска с колата си, чак до земята се чува!

– Ами оня свят далеко ли е? – пак го попитал пашата.

– А, оня свят е много далеко! Баща ми и майка ми отдавна са заминали затам и още не съм получил от тях ни хабер, ни писмо!

– Аферим, Петре, много нещо си научил! Отсега нататък няма да те викам вече на ангария! – рекъл му пашата и го пуснал да си иде по живо, по здраво.

МОЖЕ ЛИ МАГАРЕТО ДА НЕ СИ ПОКАЖЕ МАГАРИЯТА?

На едно селско събрание, дето по-първите хора си приказвали за общински работи, попаднал и Хитър Петър.

Селският кехая, за да си направи смях с него, грабналкалпака му и го пухнал о земята. Хитър Петър си взел калпака, поотупал го от праха и го сложил на главата си. След туй се обърнал към селяните и рекъл:

– Искам да ви разкажа една старовремска приказка; Едно време имало много прочут цар. Името му било Соломон. Той бил много умен, всичко знаел и от всичко отбирал. Най-чудното било това, дето разбирал и от езика на животните. Един ден заповядал да преведат пред сарая му всичките животни, за да послуша какво си говорят. Наред с другите трябвало да мине и конят с рода си. Повикал той кобилата, катъра, магарето и им казал, че когато минават пред сарая, да вървят мирно и тихо, за да не посрамят рода си. Най-много съветвал магарето, защото познавал неговото вироглавство. Но тъкмо когато щели да минат пред Соломоновия сарай, то навирило опашка, опнало врат, заподскачало и надало такъв рев, че всичките животни се обърнали към него. „Че тъй ли ни беше думата бе, роднино?“ – запитал го сърдито конят, когато поотминали. „Аз – рекло магарето – на такова място като не си покажа магарията, защо нося това име?“

Като чул приказката, кехаята се засрашил и си отишел.

КАК ХИТЪР ПЕТЪР ЗАСРАМИЛ СВОЯ КУМЕЦ И КУМИЦАТА СИ

Веднъж Хитър Петър отишел на гости у кумеца си. Кумицата му била нечиста жена и той заварил такава мръсотия, не ти е работа! Показали го на софрата. Седнал той, ама си мълчал, не обелвал зъб даже да каже някоя лоша дума. Но когато кумицата му поднесла да го гошава в неумити блюда, той се много погнушил и се почудил как да яде в такава мръсотия. Чудил се, чудил се, па накрая, нямало как, куснал си един път. Куснал, ама веднага му се повдигнало и почнал да повръща. Кумецът го запитал:

– Бре, куме Петре, какво стана?

А Хитър Петър, какво да измисли, рекъл:

– Нищо ми няма, кумец, ами ми замириса на сапун, че кумицата, като е мила блюдата, не ги е изплакнала добре. И кумицата, без да се усети, викнала:

– Какъв сапун сънуваш бре, куме! Аз дори и не съм мила блюдата, а ти сапун, та сапун!

Като чул тези думи, кумецът много се засрамир и ядосал. Па като дръпнал една неокастрена востегарка, спуснал се върху жена си:

– Така ли? Значи в немити блюда ти ще гошаваш кума, а? – И почнал да я налага здравата.

Като видял тая работа, Хитър Петър се измъкнал от софрата:

– Е, щом се биете, аз си отивам! И си отишел.

Минало що минало, кумецът и кумицата се одобрили и изкарали, че кумът им е крив за всичко. Кумицата рекла:

– Ще трябва да му отмъстим, мъжо, та да има да ни помни!

Мъжът ѝ се съгласил и казал:

– Трябва, жено, че той ни скара, та дори и аз те бих с востегарката!

След някой и друг ден мъжът донесъл отрова. Жена му натопила в нея хляб и го хвърлила през дуvara в кошарата на Хитър Петър. Двете овци, що имал той, яли и още до вечерта умрели. Хитър Петър ги заровил, купил други две овци и четири току-що обягнени ягнета и ги затворил в кошарата.

На сутринта кумицата и кумецът отърчали да разберат що е станало с овците. Като видели, че овците са живи и здрави, а край тях има и четири ягнета, много се учудили. Отишли при кума си и – ни лук яли, ни

лук мирисали – го запитали:

– А бре, куме, как стана тъй, та овците ти обягниха, че и двете са близнили?

Хитър Петър отговорил:

– Снощи някой ми беше хвърлил в кошарата натопен хляб в някакъв цяр. Щом изядоха хляба, и двете овци се подува и близниха по две ягнища!

Кумицата и кумецът един през друг извикали:

– Брей, такава ли е била работата!

Отърчали те у дома си, натопили хляб в същата отрова и дали на цялото си стадо, та да близнят всичките овци. Ама не се минало и час, и овците се натръшкали и измрели до една!

Кумецът и кумицата, като ги видели, хванали се за главата, ама колкото и да се бяхтали, нищо не могли да направят.

АЛЧНАТА КОЛИБАРКА

Веднъж Хитър Петър рекъл да се започи и да проповядва само истината, както го пише в евангелието.

Случило се една сутрин рано, като четял в църквата, дошла една селянка от кошарите. В тъмното ѝ се сторило, че не попът, а самси господ чете, та почнала да му се моли:

– Господи, да ни дадеш коне да си имаме; да ни дадеш да ни се роди много жито и просо; да ни дадеш овчици и козици; па да ни дадеш, господи, да си имаме много парици и да си даваме под лихва!

– Е, джанъм, ти го много прекали! – обадил се от олтара „господ“ (пък той бил Хитър Петър!). – Като искате парици, ще продадете нещо от стоката и ще се сдобиеете и с парици!

ЗА ЛЪЖА – ЕДНА ЛИРА

Веднъж Хитър Петър взел в ръката си една турска пара – сребърна меджидия, – отишел в еврейската чаршия и взел да вика:

– Хей, хора, кой ми даде одева тая меджидия? Като го слушали евреите, чудили се на ума му, но никой не смеел да се обади. Най-сетне един от тях намислил да се изхитри, та извикал:

– Аз, аз ти дадох тая меджидия! Дай си ми я! Хитър Петър това и търсел. Той го хваща за яката и му казва:

– На, вземи си меджидията, а си ми дай лирата, която ти оставих оня ден като залог срещу меджидията!

Бре бива, бре не бива, евреинът объркал пусулата, почнал да се тегли, но Хитър Петър го държал здраво и не му давал да шавне.

Най-сетне дошло спорът да се разреши в съда.

Отишли в съда и Хитър Петър доказал със свидетели, че евреинът сам си признал, дето му бил дал меджидията.

Тогава съдията присъдил – евреинът да даде една лира на Хитър Петър.

НЕКАНЕН ГОСТ

Един познат хитрец отишел на гости на Хитър Петър и започнал с него разговор, като се надявал да изкара някоя черпня.

Хитър Петър не го черпил нищо, а карал само на сух мухабет.

По едно време рекъл на гостенина:

– Ей, да имаше огън, щях да те почерпя едно кафе! Разговорът нещо не вървял. Мълчали двамата, мълчали, по едно време Хитър Петър пак се обадил:

– Да ти кажа право, ако не беше се свършило виното, щяхме тази вечер да си сръбнем, както му е редът.

След като помълчали пак, Хитър Петър рекъл:

– Приятелю, я дай една цигара от твоите – знам, че пушиш много добър тютюн...

Гостенинът разбрал, че няма да има никаква почерпка, па току станал и си отишел...

ВСЯКА КОЗА ЗА СВОЯ КРАК ВИСИ

В махалата на Хитър Петър имало една развалена жена, която с делата и с лошите си приказки могла да навреди на съседите си и на цялата махала. Затова Хитър Петър отишел при попа, разказал му за тази жена и го помолил да я прогони от махалата им, па ако може – и от цялото село.

– Тебе какво ти е, че била лоша жената! – отговорил му попът. – Защо се грижиш за хората? Тя каквато и да е за себе си е! Най-сетне, всяка коза за своя крак виси!

Като чул това Хитър Петър отишел у дома си, уловил една коза, заклал я, одрал я и я закачил на единия крак край вратата си.

Било лятно време. Козата висела тричетири дни и се вмирисала, та увоняла цялата махала. Човек не можел да мине оттам, без да си запуши носа. Казвали му някои да махне козата, че воняла из цялото село, а той отговарял:

– Всеки да си върви из пътя, никой няма работа с моята коза! Тя си виси на своя крак!

Съседите не можели да търпят това и най-сетне се оплакали на попа. Той веднага пратил слугата си да го извика и му викнал ядосано:

– Петре, защо си окачил оная коза там, та се увоняла от нея цялата махала!

– Какво вреди на хората моята коза, че сте се загрижили за нея? Нали и ти сам ми казваше, че всяка коза за своя крак виси?

– Но тя се е усмърдяла и може да зарази цялата махала!

– Като е тъй, дядо попе, защо не изпъдиш оная лоша жена, която може да развали не цялата махала, а и цялото село? – отговорил Хитър Петър.

ЛАКОМИЯ

Веднъж Хитър Петър поканил кумеца си на обед да го гости. На трапезата сложили фасул и печено прасе. Кумецът се нахвърлил на прасето, а всички други почнали най-напред с фасула. Хитър Петър поглеждал кумеца си, поглеждал и като видял, че както се е развъртял, може да сплеска цялото прасе, му рекъл:

– Кумец, хапни си от фасула, много е сладък! Кумецът, без да повдигне глава, отговорил:

- Ба, добре ми е, куме, и с прасенцето!
- Добре е, ама е скъпо, куме!
- Скъпо е, куме, ама си струва!

ЛАКОМ ДОЛ

Хитър Петър имал кумец.

Веднъж кумецът отишел на гости у кума си. Сложили софрата да го гостят. Той бил лаком, прибързал и почнал пръв да яде. Загребал с лъжицата голям къс месо и го сръбнал, без да опита яденето. Но гозбата била вряла и той се опарил. Започнал да мига бързо-бързо и да гледа към тавана. За да не познаят, че се е по парил, запитва:

– Куме, откъде сте секли тези греди за къщата?

– От Лаком дол, кумец. – отговорил му Хитър Петър.

ЛЕНИВИЯТ СЛУГА

Хитър Петър се готвел да отиде в града на пазар и поискал от слугата си да му донесе обувката. Слугата ги донесъл, но по тях имало засъхнала кал.

– Защо не си ми почистил обувката? – го запитал Хитър Петър.

– Ех, какво ще ги чистя, чичо Петре! – отговорил лениво слугата. – Вън е такава кал, че те завчас ще се накалят пак.

Хитър Петър си замълчал. Когато да тръгва, слугата му рекъл:

– Чичо Петре, ключът от долапа е в джоба на салтамарката ти, дай ми го.

– Защо ти е?

– Нали знаеш, че там са хлябът и гозбата; трябва после да отключача и се наям.

– Що ти трябва да ядеш! – рекъл му Хитър Петър. Нали после пак ще огладнееш?

ХИТЪР ПЕТЪР РАЗБИРАЛ ЕЗИКА НА РИБИТЕ

Веднъж в селото на Хитър Петър докарали прясна риба. Селяните, като не били вкусвали отдавна риба, се натрупали около колата. Дошел и Хитър Петър. Той взел една риба, помирисал я, доближил я след това до ухото си и пак я върнал в коша. Селяните се загледали у него и с нетърпение чакали да чуят какво ще изхитрува пак.

– Какво само ми залисваш купувачите! – измърморил сърдито рибарят.

– Запитах нещо тая риба, а тя говореше много тихо, та я доближих до ухото си да чуя по-добре.

– Какви ги бръщолевиш само! Та рибата говори ли бе, диване?

– Разбира се, че говори, и всеки може да ѝ разбере езика, стига да се сети да я запита нещо. Селяните завикали:

– Я ни обади, Петре, какво пита рибата?

– Питах я какви новини има днес от морето.

– А тя какво ти отговори?

– Каза ми, че е излязла от морето преди петшест дена, та новините ѝ са стари, понамирисват малко.

Селяните се размели. Те разбрали, че рибата е вмирисана, и се разотишли.

ЗАЩО Е НЕСРЕСАН ВОЛЪТ?

Веднъж Хитър Петър карал два вола из улицата. Срещнали го някои шегаджии и го запитали:

– Петре, защо ти е единият вол рошав? Ти не си го гледал добре!

Хитър Петър отговорил:

– Тоя вол не се е бръснал, че е умрял баща му. Затова ходи рошав.

КОЛКО СА ЗАВОИТЕ В ЦЕЛИЯ СВЯТ

Едни шегобийци срещнали Хитър Петър и като искали да се подиграят с него, рекли:

– Хайде, Петре, като си толкова хитър, можеш ли ни каза – колко завои има из целия свят? Хитър Петър отговорил на часа:

– От това по-лесно няма! Завоите са само два – ляв и десен!

Шегобийците останали с пръст в устата, че не могли и тоя път да надхитрят Хитър Петър.

ТЪНКА СМЕТКА

Хитър Петър го съдили. Кадията му казал:

– Осъждам те на двайсет и пет дена затвор!

– Мога ли, кади ефенди, да ги излежа през зимата? – попитал Хитър Петър.

– Защо пък искаш през зимата? – запитал го кадията.

– Защото тогава дните са по-къси – отговорил Хитър Петър.

ХИТЪР ПЕТЪР ОСЪДЕН НА СМЪРТ

Веднъж Хитър Петър нещо загазил, та го осъдили на смърт – да го бесят.

Като го завели на бесилото, рекли му:

– Петре, я ни кажи що искаш: на бесилото ли да идеш, на царския лъв ли да те дадем, или да те пуснем да се върнеш при жена си?

Хитър Петър помислил, помислил, па рекъл:

– По-харно е да ме обесите или да ме хвърлите на царския лъв, само при жена ми да не ме връщате!

– Защо бре, Петре – попитали палачите.

– Защо ли? Ако ме обесите или ме хвърлите на царския лъв, аз изведнъж ще си умра, ще ме изяде лъвът и това за това! Но ако ме върнете при жена ми, тя цял живот ще ме яде!

Палачите рекли:

– Е, щом е така, хайде върви при жена си! Нека това да ти е наказанието!

КАК ХИТЪР ПЕТЪР СЕ СПАСИЛ ОТ БЕСИЛОТО

Осъдили веднъж Хитър Петър на смърт и го повели към бесилото, ще го бесят. Попитали го какво му е сетното желание. Той казал, че иска печено ягне.

– Какво ти ягне през есента бре? – почудили се джелатите.

– Е, ще чакам тогава през пролетта. Кога дошла пролетта, той заис-
кал не ягне, а мушмули.

Джелатите пак се почудили:

– Какви ти мушмули през пролетта бре, човече!

– Добре, ще чакам до есента, когато станат мушмулите.

А когато дошла есента, той не щял вече мушмули, ами поискал да
се ожени за вдовицата на султана.

– Та султанът е още жив! – му викнали джелатите.

– Ще чакам, когато умре султанът, та тогава ще се ожени за вдови-
цата му...

Джелатите видели, че не могат да излязат наглава с него, та го пус-
нали по живо, по здраво...

НЕ СЕ БЪРКАЙ В ЧУЖДИ РАБОТИ

Хитър Петър харесал една къща, която се продавала, и искал да я купи.

Наблизо живеел един негов съседянин, който бил бърборко, завистлив и винаги се бъркал в чужди работи. Докато Хитър Петър разглеждал къщата, той се доближил и почнал да приказва, без да го пита някой:

– А! Хубава къща! Нова, чиста, добре измазана, широки стаи, голям сайвант, градината пълна с цветя...

– Абе то си е така – отговорил му Хитър Петър, ама има и една лоша работа...

– Каква? – запитал съседът.

– Ами тази, дето ти си съсед...

МОКЪР ОТ ДЪЖД СЕ НЕ БОИ

Веднъж Хитър Петър отишел в гората за дърва. Цял ден дъжд го квазил и той се върнал в селото вирвода. Затова гледал по-скоро да влезе вкъщи и се подсуши край огнището. Но до огъня намерил жена си, която се била тъй разположила, че обзела цялото огнище.

– Их, Петре – казала му тя, – да знаеш, че днес от дъжда – да се не видял, макар! – от прага навън не можах да се покажа и да донеса вода. Ето и бобът не можа да се довари, като нямаше вода да му прелея. Я ти, тъкмо си намокрен, икакто е рекъл онзи, „Мокър от дъжд се не бои“ – грабни кобилицата и изтичай да донесеш завчас две ведрици вода!

Хитър Петър се ядосал, но не казал нищо-Взел ведриците, отишел и ги напълнил на чешмата с вода. Върнал се и както жена му се била припекла край огъня, излял ведриците върху нея. Тя станала като мокра мишка.

– Сега, жена, и ти можеш да идеш за вода, че си мокра, а мокрият, както е рекъл онзи, от дъжд се не бои! Хайде по-скоро, че подир ведриците да не заиграе и кобилицата!

Жена му грабва кобилицата с ведрите и тичешком отива на чешмата за вода.

КОГАТО ВИНОТО Е ТЪНКО

Дошел владиката в селото на Хитър Петър да освещава църквата.

След освещението сложили на мегдана голяма трапеза. Начело седял владиката. До него бил седнал Хитър Петър.

Яли, що яли, като дошло ред за виното, владиката сръбнал, опитал го, помислил малко, па рекъл на Хитър Петър:

– Петре, тая година винцето ми се вижда малко тънко.

– Тънко е, дядо владика, ама ние си го диплим одве, че и отри – отговорил Хитър Петър.

НАПРАВИЛ СИ УСТАТА

Хитър Петър замръкнал в полето, та се отбил при един овчар да пренощува.

На сутринта бил много гладен. Но как да си поиска от стопанина малко сирене и хляб? Срамувал се. На тръгване взел да бие кучето си.

– Защо биеш кучето, бай Петре? Какво ти е сторило? – запитал овчарят.

– Как да го не бия! Изяло ми е до троха хляба, що си бях сложил в торбата за по пътя – излъгал Хитър Петър.

– Остави го, холан, аз ще ти дам хляб! – рекъл овчарят.

– Абе аз знам, че ще ми дадеш и хляб, и сирене, ама го бия да го науча на ум и послушание, та друг път да не ми прави пакост! – рекъл Хитър Петър.

КАТО ВИЖДАШ, НЕ ПИТАЙ!

Веднъж Хитър Петър карал кола, натоварена със сено. Среца го по пътя един човек и го пита:

– Какво караш с колата, Петре?

– Дърва карам за огрев, че иде зима! – отговорил Хитър Петър.

– Какви дърва бре, Петре? Нали виждам, че това е сено?

Хитър Петър му отговорил:

– А като виждаш, защо питаш? Оня – хентапента – нищо не можал да отговори и си заминал по пътя засрамен.

КАК СЕ ВАДЯТ ЗЪБИ

Един селянин, като го боляло много зъб, запитал на шега Хитър Петра:

– Петре, като си толкова хитър, знаеш ли да вадиш зъби?

– Разбира се, че зная! Това е лесна работа. Седни тук – е на това столче.

Болният седнал на столчето, на което в средата имало една дупка. Хитър Петър подстрил едно колче и го забил пред човека, усукал един як конец, завързал единия му край о колчето, а с другия край свързал здраво болния зъб. Отива тогава зад селянина и го бодва с една игла през дупката на столчето. Той подскочил от болка, а зъбът му отхвъркнал татък хе – няколко крачки надалеч.

– Брей – рекъл човекът, – ама че дълбок корен има този проклет зъб! Гаче се изтръгна с болка чак из отдирницата ми!

НЕ СТАВАЙ И ТИ ТРЕТИ...

Един ден Хитър Петър се разхождал из селото. Гледа той, пред една къща две кучета се давят и се хапят жестоко едно друго. Той се втурнал с тоягата си и ги разделил, но кучетата връхлетели върху него и малко останало да го разкъсат.

Стопанинът на къщата, като чул силния лай, взел едно дърво, излязъл навън, и като разбрал каква е работата, набил здравата Хитър Петър и му казал:

– На ти на тебе, да разбереш, диване с диване! Защо закачаш чуждите кучета?

– Ей, че добър акъл! – казал си Хитър Петър и си спомнил пословицата: „Дето двама се карат и бият, не ставай и ти трети, защото третият ще отнесе най-много бой!“ Както и да е, това ще ми служи за урок!

МНОЗИНА ПОМАГАЧИ

На Свети четирийсет мъченици Хитър Петър стегнал коня си да върви някъде на път. Извъртял коня и го нагласил до камъка пред портата си, прекръстил се и се помолил:

– Господи, и вие. Свети четирийсет мъченици, помогнете ми!

Турил крак на стремето и се дигнал от камъка да яхне коня, но тъй се засилил, че се преметнал през коня и паднал от другата му страна на земята, разкекрен като жаба.

– Видя ли, жено, как щях да се убия! – рекъл Хитър Петър.

Жена му била пред портата да го изпраща, та му рекла:

– Пада ти се! Не ти стигаше само господ да ти помага, ами викаш и Свети четирийсет мъченици! Ето, струпаха се наведнъж и те прекатуриха през коня!

ЕДИНИЯТ БЛИЗНАК

На един Петровден Хитър Петър влязъл в механата. Селяните, що били в кръчмата захванали Петра да ги черпи:

– Хайде, Пегре, черпи, днес ти е именният ден.

– Абе да черпя, ама не зная да не сгреша нещо.

– Че какво можеш да сгрешаш?

– Когато съм се родил – ние сме били двоица, близнаци демек, – единия кръстили Петър, а другия Павел. Толкова сме си приличали, че мама, не могла да ни познава кой е Петър и кой е Павел, завързалана дясната ръка наединия червен конец. Но веднъж тя се разболяла, та викнала една бабичка да ни изкъпе. А бабата, без да знае, скъсала конца. След няколко дена единият от нас се разболял и умрял. Ама като го нямало-конеца, не се знае кой е умрял – А дали Петър или Павел. затова мама не прави помен на умрелия и аз не черпя за живия...

ОТ ГУШАТА ДО УСТАТА ... СЕ СЪБИРАЛО ПОВЕЧЕ

Един път Хитър Петър отишел на гости. Той се бил наял здравата и като почнали да го канят и приканят да яде, казал:

– Хич не ме канете, че съм се наял, та ми е стигнало чак до гушата!

Но като приканвали постоянно стопаните й нямало как да откаже, седнал най-послед на софрата и рекъл:

– Е, хайде, ще седна, да не кажете, че съм по-голям от хляба! Ала яденето било много вкусно и му се усладило, та ял: повече, отколкото бил ял у тях. Като се нахранил, рекъл:

– Е, добри люде, харно ме понагостихте! Бях ял и чак до гушата ми беше стигнало, ама гледайте чудо! От гушата до устата се събирало повече!

НАУЧИЛ ТУРСКИ

Хитър Петър ходил в Цариград. Като се върнал в село, питали го:

– Бай Петре, като ходи в Цариград, научи ли да говориш турски?

– Искан ли питане? – отвърнал той. – Тъй хубаво говоря, че не могат да ме познаят по езика турчин ли съм или българин.

– Ами как казват на бивола по турски? Хитър Петър се почесал по врата и рекъл:

– Да ви кажа право, додето бях в Цариград, биволиите още не бяха кръстени. На тръгване видях един бивол в реката – чакаше да го кръстят, ама аз бързах, та не дочаках да го кръстят и да му чуя името.

НЕ ВИДИ СЕБЕ СИ

Хитър Петър бил кръчмар. Една сутрин при него се отбил един баща и попитал за сина си:

– Дохожда ли тука моят прокопсаник?

– Дохожда – отговорил Хитър Петър.

– Е, какво прави?

– Изпи петдесет грама ракия и си отиде по работа.

– Проклет да е! Ще ми опропасти къщата! – рекъл бащата и казал на кръчмаря:

– Я ми налей сто грама ракия, че ми напълни и това павурче за вкъщи!

Хитър Петър му налял ракията, напълнил му и павурчето и си рекъл на ума: „Ти си много прокопсан, а, синът ти щял да ти опропасти къщата!“

КРЪЧМАРСКИ НЕВОЛИ

Една вечер четирима селяни така се напили в кръчмата на Хитър Петър, че не могли да стоят на краката си.

Станало среднощ. Какво да ги прави Хитър Петър! Впрегнал най-сетне талигата си и криво-ляво натоварил пияниците. Извикал чирака си. Той бил момче другоселче. Не познавал пияните, та Хитър Петър му обяснил:

– Този дето е отдясно отзад ще го стовариш при черквата. Тоя до него – отляво ще го стовариш в горната махалапри игрището, а тия двамата що са отпред – те са братя – ще ги стовариш в долната махала при поповата чешма.

Чиракът шибнал коня и талигата затракала по пътя. Пияните нападнали един върху друг и разбъркали местата си.

Чиракът ги върнал пак пред кръчмата и рекъл на Хитър Петър:

– Чорбаджи, разбъркаха се пияните та не знам кого къде да стоваря. Ела и ги нареди пак по местата им.

КАК СЕ ПОЗНАВАТ ГОДИНИТЕ НА КОНЯ

Един субаша подарил веднъж кон на селския чорбаджия.

Чорбаджията искал да разбере дали конят е стар та запитал Хитър Петра:

– Петре можеш ли позна на колко години е тоя кон? Дали е много стар?

– Как да не позная! – отговорил Хитър Петър – приближил се до задницата на коня и взел да му вдига опашката.

– А бе будала! – викнал му чорбаджията – откъм опашката ли се познават годините на коня?

– Ами отде?

– От зъбите! Така казват хората!

– А бе будала, така казват хората, ама казват още, че на харизан кон зъбите се не гледат! – отговорил Хитър Петър.

ХАЛВА МУ СЕ ЯЛО

Хитър Петър бил чирак при един терзия. Веднъж майсторът му рекъл:

– Петре на ти двайсет пари та купи в паницата фасул да обядваме.

Хитър Петър попитал:

– Ако няма фасул да купя ли халва майсторе?

– Ако няма фасул купи грах.

– Ами ако няма грах да купя ли халва.

– Ако няма грах вземи маслинки.

– Ако няма маслинки да купя ли халва?

– Е да те вземе дявол. Купи каквито трици ще купиш! Хайде троши си врата!

– Добре майсторе. Ако няма маслинки за тебе ще взема трици, а за мене халва...

ХИТЪР ПЕТЪР И БОГАТАТА ВДОВИЦА

Хитър Петър овдовял, умряла жена му и рекъл пак да се ожени, че само не се живее. Решил да вземе една богата вдовица. Ама тя не го искала, че бил много сиромах и му викнала:

– Как ще те взема и какво ще отговарям на покойния си мъж, когато отида при него?

Тръгнал тогава Хитър Петър през селото. Върви и вика:

– Хей, брей, отивам! Отивам!

– Къде отиваш бре, Петре? – го питали хората.

– Отивам на оня свят! Казвайте какво да разправам на вашите мъртви!

И людете почнали да му наричат що да каже на техните мъртви.

Дочула и богатата вдовица, поръчала и тя:

– Кажи на моя мъж, че няма да се женя за никого!

– Харно, щекажа – отвърнал Хитър Петър. След това заминал нанякъде и се върнал чак след месец. Тръгнал из селото и разказвал на всички, че се е върнал от оня свят и все разправял новини от мъртвите.

Най-накрая дошла да го пита и богатата вдовица. Той й рекъл:

– Твоят мъж се е оженил, заръча и ти да се ожениш! ... – Брей! – опулила се вдовицата. – Ами коя ли жена е взел, не можа ли да разбереш?

– Как да не разбрах! Вземал е моята жена и си живуват като два гълъба!

– Тъй ли? – рекла вдовицата, – Че щом е взел твоята жена, то трябва и ние с тебе да се вземем!

– Трябва, ами! – рекъл Хитър Петър и още на другия ден се оженил за богатата вдовица.

ОВЧАРЛЪКЪТ НА ХИТЪР ПЕТЪР

Съседът на Хитър Петър се тъкмял да иде на хаджилък. На тръгване повикал Хитър Петра и му рекъл:

– Съседе, аз тръгвам на хаджилък. Имам двесте овци. Искам да ти ги оставя да ги гледаш, да ги стрижеш, да ги доиш. Двесте ти ги давам, когато се върна, пак двесте ще ми ги дадеш: Съгласен ли си?

– Съгласен съм, съседе, как да не съм съгласен – рекъл Хитър Петър. – Такава добрина ми правиш. Ще ги гледам като своя стока!

Речено-сторено.

Минало що минало време. Хитър Петър си рекъл: Зазимява се. Аз не съм приготвил за овците нито сламка сено. Какво ще ги правя през зимата? Отде ще взема пари да им платя беглика? Я чакай да продам някоя и друга овца. Малко по малко Хитър Петър изпродал овците. Рекъл си: „Дядо хаджия я се върнал, я не!“

Оставил само една овца, колкото да му блажи децата.

След две години дядо хаджия се върнал и пратил да повикат Хитър Петра да си видят сметката. Възчудил се Хитър Петър – каква сметка ще дава... Па взел едно гърненце с кисело мляко и отишел.

– Е, съседе – рекъл дядо хаджия, – какво правят овците? Завъди ли ги много?

– Какво да ти кажа, дядо хаджия, и аз не знам – рекъл Хитър Петър. – След като замина, чу се, че в морето станала буря и баба хаджийка се удавила. Трябва, викам си, да я поменем! Продадох от овците, заклах курбан и свиках цялото село да хапне и пийне да помене и да каже „Бог да прости!“ После се чу, че и ти си се удавил. „Защо му са овци?“, – рекох си. Дай да поменем и него, както прилича! Пак продадох от овците. Тая пролет се чу, че не сте се удавили, ами си идете и двама живи и здрави. Зарадвах се много! Продадох и останалите овци, па събрах селото да яде й пие за здравето на дядо хаджия и на баба хаджийка. Остана само една овчица. Ето, от нея ти нося сега това гърненце с кисело млекце.

Дядо хаджия слушал, слушал, па взел гърнето с киселото мляко и му го нахлупил на главата, а след това го изгонил из къщата си.

Пред кафенето на селския мегдан били насядали много хора. Като видели Хитър Петра изплескан с мляко, те го запитали:

– Защо си такъв побелял, чичо Петре?

– Е – рекъл им той – комуто са чисти сметките, така му е бяло лицето.

КОЙ СЪНУВАЛ НАЙ-СТРАШНИЯ СЪН

Веднъж Хитър Петър отседнал в хана на едно село.

Научили се двама изкусни лъжци и решили да се подиграят с него. Занесли печена гъска, хляб, вино и му казали:

– Хайде да си легнем да спим, и който сънува най-страшния сън, той ще изяде печената гъска и ще изпие виното.

Хитър Петър се съгласил.

Легнали си тримата да спят. През нощта Хитър Петър станал, изял гъската, изпил виното и пак си легнал.

Сутринта станали и взели да си разказват сънищата. Първият лъжец казал:

– Аз сънувах, че съм се изкачил чак на седмото небе! Като погледнах надолу, свят ми се зави, почнах да викам и се събудих...

Вторият казал:

– Аз сънувах, че земята се разцепи и паднах в пъкъла! А Хитър Петър рекъл:

– Аз пък, като видях, че сте отишли толкова далече, помислих, че няма да се върнете скоро, та изядох гъската, – да не се развали...

КОЙТО НОСИ БЪКЛИЦА, ТОЙ НЕ НОСИ МОТИКА

Веднъж се пазарили няколко души аргати да копаят лозе. Между тях бил и Хитър Петър. Стопанинът попитал:

– Кой ще носи хляба и яденето?

– Аз! – обадил се Хитър Петър.

– Кой ще носи бъклицата?

– Аз! – обадил се Хитър Петър.

– Кой ще носи тютюна?

– Аз! – извикал пак Хитър Петър.

– А мотиките кой ще носи?

– Хей, – дружина – рекъл Хитър Петър, – че обаждайте се и вие!
Няма само аз да викам...

НЕ Е ХИГИЕНИЧНО ...

Хитър Петър бил бръснар. Веднъж идва един клиент и сядва на стола. Хитър Петър плюе на ръката си, маже със сапуна, сапунисва брадата на клиента и започва да го бръсне.

Човекът му казал:

– Абе защо така правиш, приятелю? Това не е хигиенично! Хитър Петър му отговаря:

– Аз, като виждам, че си по-интелигентен, затова така правя. А другите като идват, направо на бузата им плюя и си мажа...

КОЙТО НЕ СИ ПЛАЩА ВЕДНАГА...

Един турчин повикал Хитър Петра да му направи комин на къщата. Качил се Хитър Петър на покрива, мерил, зидал, направил зарзор комина. Но тъкмо даму тури чучула, коминът се наклонил и без малко да падне.

Хитър Петър подпрял комина с рамото си и извикал от стряхата:

- Ага, аз направих комина, донеси ми парите!!
- Е, като си го направил, майсторе, слез долу да ти длатя!
- Не, искам тука да ми донесеш парите, иначе ще съборя комина!
- Абе, какъв човек си ти! Слез долу, ще ти ги дам!
- Не долу, тука ще ми ги донесеш! Ако ли не, ей сега дще го блъсна!

– Ех, като ще го блъснеш, блъсни го! И това чудо не бях видял: на покрива на къщата да се плаща!

Тогава Хитър Петър се отместил и коминът рухнал.

– Така ти се пада! – рекъл Хитър Петър на турчина. – Да разбереш, че на голям майстор се плаща веднага!

ИЗГУБИЛ ДОВЕРИЕ

В селото на Хитър Петър дошел другоселец да си купува вол. Хитър Петър го водел от къща на къща да изберат млад и хубав вол.

Като вървели из улицата Хитър Петър рекъл на другоселеца:

– Байо, дай ми сто гроша назаем!

– Ами аз те не познавам! – рекъл му другоселецът.

– Та аз тъкмо затова искам от тебе – рекъл Хитър Петър, – че ония, които ме познават, не ми дават...

КОЛАТА В ЛОКВАТА

Един селянин натоварил колата си с жито, прекръстил се и потеглил за града на пазар. По пътя, за зла врага, колата му затънала до главините в една локва. Мъчил се селянинът и тъй и инак да я изтегли не може. Видял, че отсреща двама души лежат на сенка под една върба и отишъл да ги повика на помощ. Те били Хитър Петър и синът му.

– Бай Петре – рекъл му селянинът – ще дойдете ли да помогнете?

– Да дойдем – отвърнал Хитър Петър, – ама щеплатиш ли двајсет гроша?

– За такава малка работа искат ли се двајсет гроша! – рекъл ядосано селянинът.

– Като е малка работата, свърши си я сам! Защо си дошел да ни викаш? – рекъл Хитър Петър и пак се изтегнал на сянка.

– Няма какво да се прави! – казал селянинът. – Елате да помогнете, ще дам двајсет гроша!

Изтеглили колата. Кога да си тръгнат, селянинът рекъл гневно на сина на Хитър Петър:

– Хайлязи! Цял ден се излежавате, а като ви повика човек да му свършите някоя работа, гледате да го оберете!

– Кой! Ние ли сме хайлязи? – отвърнал синът на Хитър Петър.

– Вие, ами аз ли!

– Ехей, чичо – отвърнал синът на Хитър Петър, – ние тука се трудим денонощно...

– Какво се трудите бе, хлапе?

– Какво ли? Денем се напъваме да вадим затъналите кола из локвата, а цяла нощ мъкнем вода чак от реката да я наливаме, да не би да изсъхне...

ОТ МНОГО УМ

То се знае, че от много хитруване човек може да си изпати здравата.

Това се случило и с Хитър Петър.

Веднъж той видял, че много хора влизат накуп при пашата. Помислил, че те отиват там, за да изкяруват нещо, та се пъхнал между тях и влязъл.

Но тия хора били извършили някакво престъпление и трябвало да бъдат бити на голо.

Та ка всеки от тях минал по реда си.

Дошъл ред и на Хитър Петра.

– Ами ти, Петре, какво търсиш тука? – го запитал пашата.

– Каквото търсих, намерих! Бийте и не ме питайте! – отговорил Хитър Петър.

ВСЯКО ЗЛО ЗА ДОБРО

Хитър Петър и Разумни Радой не се били виждали отдавна. Веднъж най-сетне се срещнали на улицата.

– Е, как си, приятелю? – попитал Радой. – Какво правиш? Как поминаваш? Ожени ли се, или още ергенуваш?

– Абе, добре съм, приятелю – отговорил Хитър Петър. – Ожених се.

– Много ми е драго, че си се оженил! Ха нека ти е честито! Добре си направил!

– Казано откровено, не е съвсем много добре. Жената излезе много проклета.

– А, това е лошо.

– Не е съвсем лошо, защото ми донесе много пари.

– Виж, това е добро.

– И то не е съвсем добро. С парите купих овци, но те излязоха мектияви, та изпукаха всички до една.

– Ех, това е много лошо!

– И то не е съвсем лошо. Случи се, та поскъпнаха овчите кожи. Продадох ги и взех от тях повече пари, отколкото струваха овците.

– Това е много добро, спечелил си.

– Не е съвсем добро. С парите купих хубава, голяма къща. Но веднъж къщата се запали и изгоря цялата!

– Е, вече това е най-лошото!

– И то не е съвсем лошо, че заедно с къщата изгоря и жената.

У ДОМА СЕ НЕ ПЕЕ

Хитър Петър и Разумни Радой били добри и работливи стопани, но се случило, та веднъж се понапили здравата. Развеселили се двамата приятели, хванали се под ръка, вървят по улиците и хента-пента и пента-пента, пента.

Срещнал ги попът, поизгледал ги отстрани и им рекъл сърдито:

– Срамота е дядовото! Посърбнали сте, развеселили сте се, хайде, приберете се у вас и там пейте!

– Ех, дядо попе, като си идем у дома, няма да пеем, ами ще плачем, че жените ни чакат зад плета с топоришките...

МЛЕКАРИ

Дълго време Хитър Петър и Разумни Радой продавали мляко. Радой виждал, че Хитър Петър продавал много повече мляко от него, та веднъж го запитал:

- Петре, ти колко крави доиш?
- Две крави.
- И колко мляко надояваш от тях?
- Надоявам пет-шест кила.
- А колко продаваш всеки ден?
- Както се случи: понякога петнайсет, понякога двайсет...

КАК СЕ ОТПЛАТИЛ ХИТЪР ПЕТЪР НА СВОИТЕ ЗАВИСТНИЦИ

Като умен и честен човек, Хитър Петър имал в своето село голяма почит. Но троица негови съселяни му завидели на честта. Затова се наговорили да помрачат името му, като го подиграят с някоя измама.

В едно съседно село, близко до тяхното, всяка година ставал голям панаир, на който продавали добитък. Хитър Петър си имал една добре охранена крава, та решил да я закара на панаира и да я продаде.

Като си вървял по пътя, той срещнал троицата свои завистници. Те нарочно се връщали по-рано от панаира, но не заедно, а поотделно.

Първият, който го срещнал и поздравил според обичая, го запитал къде отива с кравата. Хитър Петър не знаел нищо за тяхното наговаряне и му казал, че води кравата на панаира, за да я продаде. Завистникът му рекъл:

– Кравата ти, както е добре охранена, ако да нямаше и опашка, би се продала на висока цена! На панаира много се търсят крави без опашки, много скъпо се продават!

Хитър Петър повярвал на думите му, отрязал опашката на кравата и си продължил пътя.

По-нататък го срещнал вторият му завистник. Поздравил го и той както първия и му казал, че на панаира се търсели крави без рога. Хитър Петър отрязал и рогата на кравата.

Най-сетне още по-нататък го срещнал и третият му завистник. Той го излъгал пък, че на панаира се търсели крави без уши, та Хитър Петър отрязал и ушите на кравата.

Закарал той на панаира охранената крава, но окастрена – без опашка, без рога и без уши. Събрали се около нея мнозина купувачи, че много я харесали. Те искали да я купят за заплот, но не одобрявали, че е тъй осечена. Хитър Петър почакал, почакал, но като нямало кой да купи кравата, продал я най-сетне на касапите за месо, но решил да си отмъсти на своите завистници, които се подиграли с него.

Като се връщал от панаира, той срещнал своите завистници, които се радвали за злината, която му сторили. Хитър Петър се престори, че им благодари за голямото добро, та ги поканил у дома си на гости.

Хитър Петър имал две зайчета. В деня, когато щели да дойдат у тях поканените лъжеприятели, той отишъл на нивата си, а тя била наблизо –

колкото глас да се чуе от къщи. На жена си поръчал, че когато дойдат, да ги задържи, а за него да изпрати божем зайчето да го повика, та да пристигне бързо.

Дошли гостите. Жената на Хитър Петър ги поканила да поседнат и да почакат малко. След това извадила едното зайче и му „поръчала“ да отиде до нивата и да каже на мъжа ѝ да се върне, че са му дошли гости. И пуснала зайчето на пътя. Като го видели селските псета, впуснали се подир него със силен лай, а то от страх хукнало да бяга и се изгубило. Хитър Петър чул от нивата кучешкия лай, тръгнал към селото и тоз час пристигнал у дома си.

След като поздравил гостите си с „добре дошли“, те го попитали – кой му е казал, че са дошли, та пристигнал тъй бързо. Хитър Петър им отговорил, че си има едно зайче, та то дошло на нивата и му обадило. Гостите поискали да видят това умно и бързо зайче. Хитър Петър им донесъл второто зайче. Като го видели, гостите се почудили на заешката му умнина и поискали да го купят. Той уж никак не искал да го продава, ама най-после, като не можал да им откаже, съгласил се и им го продал на цена, колкото струвала орязаната му крава, че и нещо повече.

Гостите взели зайчето и си тръгнали. Понеже били троица, не могли да се погодят кой от тях да има в дома си зайчето. Най-сетне се уговорили – всеки да го държи по няколко дена.

Сега, за да проверят как зайчето ще изпълнява поръчките им, раздалечили се един от друг. Първият взел зайчето и му поръчал да отиде и да рече нещо на тоя, що се бил отдалечил. Но тъкмо го изпуснал от ръцете си, зайчето хукнало да бяга, дето му очи видят...

И тъй със зайчето Хитър-Петровите зломисленици скъпо му платили за орязаната крава.

Разлютени от лъжата му, те се уговорили да го убият. Хитър Петър отгатнал тяхното намерение, та ги повикал втори път на гости, за да ги умири. Като чули, че Хитър Петър поръчва на жена си да наготви различни хубави гозби за вечеря, те си рекли помежду си: „Хайде по-напред да се гостим с вечерята, че сетне ще го убием!“ А през това време Хитър Петър им извадил ракия и мезета. Те пийнали и се развеселили.

Дошло най-после време за вечерята. Хитър Петър казал на жена си да сложи софрата. Жена му наредила софрата и донесла първото ядене. Като го изяли, трябвало да донесе второто поред ястие, както Хитър Петър бил поръчал. Но жена му рекла, че не е наготвила второ ядене. Тогава той се престорил на разсърден, скарал ѝ се и наредил да донесе третата манджа. Тя я донесла. След като я изяли, трябвало да донесе

четвъртата. Жена му отговорила и за нея тъй, както и за втората – че не я била наготвила. Не наготвила и не донесла нито петата, нито шестата гозба. Хитър Петър ужким се ядосал много, че не наготвила всичките гозби, които той й бил поръчал, и с непослушанието си го посрамила пред тези честни гости. Той се нахвърлил върху нея, извадил ножа си и я заклал пред тях. Жената паднала, шурнали кърви от гърлото ѝ и божем умряла.

Гостите се много зачудили и се потресли от безумието на Хитър Петра и ожалили клетата домакиня, та го силно ругали, че я е заклал. А Хитър Петър им рекъл:

– Бъдете спокойни, приятели! Аз ако не правя така с жена си, тя би ми се качила на главата! Потрайте малко, нека се помъчи, та сетне ще видите. Аз си имам една свирка, ще засвирия със свирката, и тя тозчас ще оживее!

– И наистина, подир малко Хитър Петър извадил из пояса си една свирка и засвирил. Жена му полека-лека се свестила, оживяла и се изправила на крака. Защото това, дето я заклал, било нагласена игра за пред гостите. От по-напред Хитър Петър увил около врата на жена си едно черво пълно с кръв, която изтекла пред тях – божем я бил заклал.

– Гостите много се зачудили на свирката – каква сила имала тя, та да съживява умрели люде! И се замолили на Хитър Петър да им я продаде. Хитър Петър се престорил, че уж не иска да я продава, но сетне, като настоявали много не могъл да им откаже и им я продал на много висока цена.

Взел първият измамник свирката и хукнал вкъщи да я пробва на жена си. Престорил се той, че ѝ е много сърдит, та я заклал. Взел после свирката, свирил, свирил, но нищо не излязло! Тя си била умряла, а мъртъв човек не може с нищо да се съживи! Разбрал той, че се излъгал, но решил да не казва на другите и дал свирката на втория си другар. Той направил същото като него. Най-сетне и третият заклал жена си и не можал да я съживи.

Събрали се тогава тримата, разказвали си един друг за лъжата, окайвали се и мислили как вече на всяка цена да убият Хитра Петра. Оплакали се на селяните – та да му намерят колая като на лош човек.

Селяните се събрали на събор и отсъдили: да хвърлят Хитър Петър в морето! Хванали го, пхнали го в една торба, зашили я отгоре, дигнали я на рамо и я понесли.

Като стигнали до морето, сложили торбата на земята и отишли наблизо да видят – нещо се било случило там, та хората викали и се

събирали да гледат. Хитър Петър разбрал, че е сам, и започнал да креши:

– Неискам, не ща! Не искам, не ща!

Един овчар си пасял овците наблизо. Като видял торбата, отишъл да разбере какво ще е това нещо. Приближил до нея и чул отвътре глас:

– Не искам, не ща! Не искам, не ща!

Овчарят разбрал, че в торбата има човек, и го попитал:

– Какво не искаш, приятелю?

А Хитър Петър отговорил:

– Селяните се събраха и решиха да ме правят цар, а понеже аз не исках, пъхнаха ме в тази торба и ме носят на морето да ме удавят.

Овчарят му рекъл:

– Ако ти не искаш да станеш цар, аз искам!

– Е, като е тъй, отвържи ме, влез в торбата и като дойдат селяните, речи им, че искаш, та нека тебе поставят за цар!

Овчарят отвързал торбата. Хитър Петър излязъл и си разменили дрехите с овчаря. Сетне овчарят влязъл в торбата. Хитър Петър го завързал, взел овчарската гега и отишъл при стадодто.

В това време селяните се върнали, дигнали торбата на рамо да я хвърлят в морето. Овчарят взел да вика отвътре:

– Искам, искам да стана цар!

Като чули това, селяните помислили, че Хитър Петър е полудял от страх, и побързали да го метнат в морето. Хвърлили те торбата и си отишли по работа.

Подир малко гледат – Хитър Петър кара стадо овци и се почудили – откъде е взел тези овци? Запитали го:

– А бре, Петре, каква е тая работа? Ние те хвърлихме в морето да те удавим, а ти откъде си намерил тези овци?

– Вие ме хвърлихте да ме удавите, ама аз си извадих от морето цяло стадо овци! – отговорил им Хитър Петър.

– Ами има ли там още много овци? – го запитали те.

– Има, има много! – отговорил Петър. – И най-много са по дъното, оттам излизат все черни! Колкото иска човек, може да ги извади.

Тогава селяните, полакомени за овци, тръгнали всички към морето.

– Най-първо – рекли те, – нека се хвърли попът, та ако той извади, ще се хвърлим и ние!

Най-първо се хвърлил попът. той потънал на дъното, а калимявката му изплувала над водата. Като я видели селяните, сторило им се, че това е черна овца, която попът извадил. Тогава се нахвърлили всички в

морето и се издавили.

Ето така Хитър Петър се отплатил на селяните, които искали да го удавят. Оттогава останала и пословицата: „Хвърли го в морето, той ще ти излезе със стадо овци!“

ХИТЪР ПЕТЪР И ТЪРГОВЕЦЪТ НА ФЕСОВЕ

Едно време някой търговец отишел в Анадола да продава фесове. Било през турското робство, та наши търговци ходели из целия Анадол и продавали различни стоки.

Веднъж, като ходил от село на село, този търговец замръкнал в една гора и решил там да ношува. Спрял колата, нагласил си за ношуване в нея, легнал си и заспал. А гората била пълна с маймуни. През нощта те взели фесовете от колата и ги наслагали на главите си. Става сутринта човекът и гледа – няма му фесовете! Кога поглежда нагоре по дърветата, вижда, че всяка маймуна си била турила фес на главата и заприличали на турци. Цялата гора почервеняла от фесове! Търговецът почнал да вика, да хвърля камъни по маймуните, а те само му се кривели. От мъка той почнал да плаче.

Минал оттам един човек и го запитал:

– Защо плачеш бе, чичо?

Търговецът му обяснил и показал маймуните с фесовете.

Човекът му рекъл:

– Не плачи, чичо. Аз ще те науча ка да си прибереш фесовете. Вземаш си своя фес, оглеждаш го от всички страни и най-сетне го пухваш о земята. Като те видят маймуните, ще започнат и те да правят същото и ще нахвърлят фесовете.

Търговецът направил, както го научил човекът. Огледал си феса, огледал и го хвърлил на земята. Така направили и маймуните. Събрал си търговецът фесовете, благодарил много на човека и го запитал:

– Кой си ти бре, човече, та си толкова умен?

– Мене ме викат Хитър Петър – отговорил той.

– Ами какво правиш тука? За къде си тръгнал?

– Диря Настрадаин Ходжа, да се надлъгвам с него!

– Е, сполай ти, Петре! Сигурно на нашата земя няма по-умен човек от тебе!

Подарил той на Хитър Петра един фес и се разделили.

И оттогава, като ходел и продавал фесовете си, двсе разправял за умния Хитър Петър.

ХИТЪР ПЕТЪР ОПРАВЯ ТУРСКОТО ЦАРСТВО ЗА ТРИ ДНИ

Хитър Петър бил овчарин. Имал си в гората една къшла със стадо овци и няколко кучета да пазят овците. Една вечер припаднала гъста мъгла, мръкнало се, и той чува, че кучетата лаят на чужди човек. Отива и вижда, че някой му идел на гости. Извикал той на кучетата и те веднага налягали около човека, кротки и добри, а преди щели да го разкъсат.

Непознатият поздравил:

– Добър вечер, овчарко! Аз съм ловец, па се загубих из гората. Може ли да преспя при тебе?

Петър го приел като гостенин, донесъл ядене да вечерят. Ял колкото ял гостениът и накрая рекъл:

– Е, стига толкова, наядох се!

А Петър се извил, та му люснал една плесница и казал:

– Кога човек е на гости, не трябва да вика „стига“, да се бърка в людските работи!

Гостенина го заболяло, ама си премълчал. Преспали, на заранта ловецът тръгнал да си отива и рекъл на Петра:

– Я ми кажи, как си приучил твоите кучета? Щом им викнеш, и те веднага лягат.

– Всичко е според тоягата – отговорил Петър. – И кучета, и хора – все е според тоягата!

Ловецът му дал една хартийка, дето имало нещо написано, и му рекъл:

– Аз съм от Цариград. Когато дойдеш да продаваш овци, обади ми се!

Петър взел хартийката.

След някое време, като събрал овни и ялови овци, отишъл в Цариград да ги продава.

В Цариград завалило силен дъжд. Хитър Петър си продал набързо стоката и се сетил за ловеца, дето му гостувал една вечер. Извадил хартийката и от човек на човек разбрал, че това е самият султан! И той решил да го навести.

Султанът много се зарадвал, че овчаринът, у когото бил преспал, му идел на гости, и смятал да си върне за плесницата. И наредил да донесат всякакви гозби. Ама Хитър Петър похапва от всяка гозба по малко

и нищо не казва. Тъй султанът не можал да си отмъсти. Затова намислил друго нещо. Казал му:

– Хайде, ще те направя везир, ако ми оправиш народа, както си оправил твоите кучета!

Хитър Петър отвърнал:

– Добре, съгласен съм! Направи ме везир и аз само за три дни ще ти оправя народа!

И султанът го направил везир.

А в турското царство било една неразбория – крадат, грабят, пият, не работят, механиите пълни с пияници и чапкъни.

Хитър Петър взел двама-трима заптии и почнал от първата кръчма. Всички, които били пияни, ги избесил на площада. Сетне отива във втората кръчма и дорде стигне до третата – нямало вече нужда да ходи по-нататък, защото всичко плъзнало по работа.

Видял султанът, че народът му се е оправил, и се зарадвал. Но напразно се надявал да си върне на Хитър Петър – нали бил хитър, той не допуснал султанът да му удари плесница.

ГОЛЯМАТА ЛЪЖА

Един ден излязла такава заповед:

– Който иде при царя и му каже някоя голяма, хубава лъжа, царят ще му даде два чувала пари!

Тръгнали глашатаи по села и градове да търсят опитен майстор лъжец. Запътили се към столицата и много лъжци. Отивали, опитвали се да кажат голяма лъжа, но не успявали. Царят все отговарял:

– А, вятър те вее тебе! Не можеш ме излъга! Тая, дето я разправяш, аз я зная още от преди двацет години!

Чул за тази работа и Хитър Петър. Пригответил той магарето, метнал два празни чувала и потеглил за престолния град. Като стигнал и похлопал на царската порта, царят излязал и го попитал:

– Какво искаш, човече? Защо си дошел? Да не искаш и ти да ми кажеш някоя голяма лъжа? Ама мисли добре, че на мене не ми минават...

– Не ми трябва на мене вашите лъжи! отговорил Хитър Петър. – Аз съм дошъл за друго. Едно време баща ти, бог да го прости, водеше война с турците, та му трябваха много пари. Тогава аз му дадох два чувала жълтици, та съм дошъл сега да си ги взема, че митрябват!

– Ба! – рекъл царят. – Има си хас! Баща ми ще тръгне от тебе да взема пари на заем! Ама че голяма лъжа!

– Е, като е лъжа, дай заповед да ми напълнят тия чували с жълтици – нали си обещал да дадеш толкова пари на онзи, който ти каже някоя голяма лъжа! Ако пък е истина – напълни ми чувалите, да платиш борча на баща си! – рекъл Хитър Петър.

Царят се видял в чудо. Мислил, мислил, па разбрал, че няма да излезе наглава с Хитър Петър, та заповядал да му напълнят чувалите от царската хазна и да го изпратят.

ЗА НАГРАДА – СТО ТОЯГИ БОЙ

Веднъж Хитър Петър, като орял нивата си, намерил голяма златна старовремска пара. Тръгнал да я носи подарък на царя. Отишел в града, намерил палата и поискал позволение да влезе при царя. Царският вратар му казал:

– Ще те пусна при царя, но ако ми дадеш половината от онова, което ще ти подари царят!

Хитър Петър, въртял, сукал, най-сетне се съгласил. Като влязъл в палата, дал златната пара на царя. Царят много се зарадвал и запитал Петра:

– Какво искаш да ти дам за награда?

– Искам да ми удариш сто тояги бой! – отговорил Хитър Петър.

Царят се много зачудил и повторно го запитал – какво иска да му подари? Хитър Петър отговорил:

– Ни повече, ни по-малко – искам да ми удариш сто тояги бой!

Царят се досетил, че тука има някаква хитрина, и заповядал на гавазите да ударят на Петра сто тояги бой, ама полека.

Почнали царските гавазии да го бият – налагат и броят тоягите. Като му ударили петдесет тояги, Хитър Петър извикал:

– Стойте! Половината от наградата съм обещал на вратаря ти, царю честити, че ме пусна да вляза в палата.

И разправил подробно как стои работата. Тогава царят заповядал на гавазите да ударят другите петдесет тояги на вратаря, ама силно! Гавазите наложили здравата вратаря, царят го изпъдил от палата си, а на Хитър Петър подарил сто жълтици и му благодарил за старата златна пара и за умната му постъпка.

ОСКУБАНАТА ГЪСКА

Един ден Хитър Петър, на стари години, като си орал нивата, случайно минавал покрай него царят и го поздрави:

- Добро утро, старче!
- Дал ти бог добро!
- Старче, като си толкова стар, как си с далечното?
- Много съм добре с близното – отговорил му Хитър Петър.
- Как си с двата?
- Много съм добре с трите.
- Как си с трийсет и двата?
- Добре съм с шестте.
- Колко пари печелиш на ден?
- Печеля девет гроша: три гроша давам на царя, три гроша плащам

борч, три гроша давам на заем.

Като видял царят, че този човек е много хитър и остроумен, наумил си да го възнагради с нещо, но решил да го изпита още веднъж:

- Старче, да ти пратя една гъска, можеш ли я оскуба?
- Чиста работа! – отговорил Хитър Петър.

Царят се върнал в палата си много учуден, повикал съветника си и му казал:

– Минах сутринта край един прост старец, който ореше нивата си. Много ме учуди с умните си думи и отговори. Запитах го: „Как си с далечното??????“, а той ми отговори: „Много съм добре с близното!“ „Как си с двата?“ „Много съм добре с трите.“ „Как си с трийсет и двата?“ „Добре съм с шестте.“ „Колко пари печелиш на ден?“ „Печеля девет гроша: три гроша давам на царя, три гроша плащам борч, три гроша давам на заем.“ След това го питах: „Да ти пратя една гъска, можеш ли я оскуба?“ „Чиста работа!“ – отговори ми той. Искам сега ти да ми кажеш – какво съм го питал и какво ми е отговорил старецът. Ако до три дни не ми кажеш, ще те изпъдя от палата си!

След това царят му разправил по кои места се разхождал миналия ден.

Царският съветник се намерил натясно. Мислил, мислил, но главата му нищо не родила. Минали се два дни – пак нищо! На третия ден тръгнал да търси стареца.

Намерил го на същото място.

– Старче – казал му той, – кажи ми какво те е питал онзи ден царят и какво си му отговорил – колкото пари искаш, ще ти дам.

– За всичките отговори ще ти взема 10000 гроша – казал Хитър Петър.

– Десет хиляди, десет хиляди! Ето ти парите!

– Царят ме попита: „Как си с далечното?“, аз му отговорих: „Много съм добре с ближното!“ Значи – не мога да виждам от далеч, а от близо. Сетне ме попита: „Как си с двата?“ Казах му, че съм много добре с трите. Като стар човек аз се подпирам вече с тояжка, когато ходя, та двата крака и тояжката – стават три. На третото питане – „Как си с тридесет и двата?“ – му отговорих, че съм добре с шестте – значи от трийсет и два зъба са ми останали само шест зъба. На въпроса колко пари печеля на ден, му отговорих – девет гроша: три гроша давам на царя (данък плащам), три гроша изплащам борч – значи гледам баща си и майка си, три гроша давам на заем – значи гледам децата си. Най-сетне царят ми каза: „Да ти пратя една гъска, можеш ли я оскуба?“ „Чиста работа!“ – му казах аз. Та гъската си ти, която оскубах „чиста работа“ – за десет хиляди гроша.

ХИТЪР ПЕТЪР ИЗБАВЯ ОТ БЕДА ЦАРСКИЯ КОНЯР

Султанът си имал един кон, който много обичал. Затова забовядъл – никой да не казва лошо за него. И който каже дори една лоша дума, султанът щял да му вземе главата!

Случило се веднъж, че конят преял и умрял. А главният сеимин, дето гледал коня, бил българин. Зачудил се той що да прави и как да каже на султана. Най после се сетил за Хитър Петър, отишел и му разправил каква била работата.

– Хич се не бой, приятелю! – му рекъл Хитър Петър. – Само нареди да ме пусат при султана.

Конярът пуснал Хитър Петър при султана.

– Абе, царю султане – рекъл му той, – твоят кон легна, а път нещо не става...

– Я, ами да не е умрял бе?

– Не знам какво да ти кажа царю султане! Нали лошо нещо за тоя кон не трябва да се казва, както си заповядъл.

Харесал султана тези умни приказки на Хитър Петър, наградил го богато и го проводил да си отиде.

КОЛКО СТРУВА ЕДИН ЦАР?

Някой си цар заповядал да разгласят вредом по царството, че ще даде голяма награда на оня, който му каже колко е далеко от земята до небето и колко струва самият той. Ама който не може да отговори, да му мисли – царят щял да му вземе главата!

Дълго чакал царят, никой не се решавал да отиде и отговори на въпросите му.

Най-сетне се наел Хитър Петър. Той намотал едно голямо кълбо конци и отишъл в палата.

– Знаеш ли какво те чака, ако не отговориш на въпросите ми? – го запитал царят.

– Знам! – казал Хитър Петър.

– Колко е разстоянието от земята до небето?

Хитър Петър отговорил веднага:

– Колкото е дължг краецът, намотан на това кълбо.

– Не е вярно! Ти не си измерил добре!

– Ако не вярваш, премери сам, царю честити!

Царят не знаел в момента какво да му каже, та го запитал:

– Я ми кажи, колко струвам аз?

– Да струваш, да струваш... най много 29 сребърни гроша царю честити.

– Как така? Само 29 гроша? Ти да не си луд? Аз съм цар на катова голямо царство... – почнал да вика той.

– Царю честити – казал му кротко Хитър Петър, – нали разправят, че иисус Христос е цар на небето и на земята, а Юда го продал за тридесет сребърни гроша! Ти да не струваш нещо повече от него?

Царят се ядосал много, но като размисли, зачудил се на умните Хитър-Петрови отговори и заповядал да го наградят богато.

ЗА ТИЯ, КОИТО СЕ СТРАХУВАТ ОТ ЖЕНИТЕ СИ

Някогаш Хитър Петър отишел при царя и му поискал позволение да ходи из царството и да взема по една пара от всеки мъж, който се бои от жена си. Царят отначало отказвал, като мислел, че такила мъже няма. А после се съгласил и му дал едно писмо.

– Вземи Петре – му рекъл, – ама ще видиш, че в моето царство няма такива мъже!

Тръгнал Петър от село на село, от град на град и събрал по една пара. Натоварил той с пари две магарета и се върнал при царя. Като видял толкова пари, царят много се зачудил. А Хитър Петър му рекъл:

– Царю честити, имам да ти казвам много важна новина! Като ходих из царството, видях една много хубава жена, млада, красива... Тя ти праща много здраве...

Царят запушил с двете си ръце устата на Хитър Петър и му пошепнал:

– Сакън, по тихо, да не чуе царицата!

Тогава Хитър Петър казал:

– Царю честити, щом и ти се страхуваш от жена си, дай ми и ти една пара!

И царят, какви ще ги бърка, дал му една пара и си признал, че и той се бои от жена си.

КАК СЕ ЗАПОЗНАЛИ ХИТЪР ПЕТЪР И НАСТРАДИН ХОДЖА

Настрадин Ходжа живеел в Анадола, в Мала Азия. Той бил много прочут с лъжите и шегите си. Веднъж чул, че някой си българин, Хитър Петър, не бил по-долен от него, и тръгал за България да го намери.

Хитър Петър също научил за Настрадин Ходжа и ударя мерак да се запознае с него. Казал на жена си:

– Жена, тури в торббата хляб, сланина, чушки, вино и туй-онуй, че ще отида да намеря Настрадин Ходжа.

И тръгнали с магаретатка си двамата – единият от Анадола, другият от България.

Вървял Настрадин Ходжа, вървял и стигнал до едно поле в тракия, край Чорлу, казвало се Чорлувското поле. То било дълговато, само тръни, нито трева, нито дървета. Дотегнало му на Настрадин Ходжа, като не срещнал никакви хора.

И Хитър Петър стигнал до това поле. По едно време гледа – към него идел човек, яхнал магаре. Ходжата също съглежда, че срещу него пътува човек на магаре.

Като се срещнали, Ходжата казал:

– Мехраба! – то значело – Добър ден!

Хитър Петър отговаря:

– Добър ден!

Слезли те от магаретата и ги пуснали да пасат. Сложили месали на земята да се нахранят. Хитър Петър изважда чушки, сланина, вино, Настрадин сложил печено пиле, варени яйца и кратунка с вода.

Като се нахранили, запалили по една цигара, ама разбрали, че един друг се делят, не са една и съща вяра. Хитър Петър казва:

– От къде идеш, приятелю?

– Ида от Цариград – отговорил ходжата.

Хитър Петър го пита:

– Какво има в Цариград? Аз пък отивам там, че много прочут град. Искам да остана два-три месеца, да видя как живее тамошния народ.

– Сакън, върни се, недей отива в Цариград – рекъл Ходжата – там долетя една голяма птица, разпери крилата си над целия град, по цял ден грачи и пици! Градът остана в сянка, хората се разболяха, бягат кой където му видят очи!

– Е, като бягаш от Цариград, къде отиваш? – запитал го Хитър Петър.

– Отивам в България.

– А знаеш ли, че аз от България бягам? Там падна едно голямо яйце, един милон тона! Разруши цялата България, не остана жив човек! Само аз се спасих и бягам за Цариград!

Настрадаин му се изсмива:

– Абе, будала, откъде ще падне такава голямо яйце?

– Абе, будала – отговорил му Хитър Петър, – това яйце е от оная птица, дето разперила крилата си над Цариград!

Тя го снесе в България и сетне избягала в Цариград!

Тогава се поглеждат един друг в очите. Настрадаин Ходжа си мислил в ума: Този човек е много хитър! Той от мене повече лъже! Хитър Петър си рекъл: Този човек е много хитър, той от мене повече лъже!

– Абе ти от къде си, приятелю? – запитва го Настрадаин Ходжа.

– От България съм – отговорил Хитър Петър.

– А как се казваш?

– Казвам се Хитър Петър.

– Ами аз съм тръгнал тебе да търся бе, аретлик!

Хитър Петър също го запитал:

– А ти от къде си и как се казваш?

Оня отговорил:

– Аз съм от Анадола и се казвам Настрадаин Ходжа.

– Ами и аз съм тръгнал тебе да търся!

Така се срещнали и запознали Хитър Петър и Настрадаин Ходжа. Те разбрали, че и двамата са умни и хитри хора.

НАСТРАДИН ХОДЖА В СЕЛОТО НА ХИТЪР ПЕТЪР

Настрадаин Ходжа дошъл от Анадола в Българската земя да лъже народа. Тук лъгал, там лъгал, стигнал най-сетне до Хитър-Петровото село. Искал да се срещне с българския шегаджия, да се надлъгва и с него.

Хитър Петър се бил облегал до плета на неговата къща.

– Ти ли си, Хитър Петър?

– Аз съм – отвърнал Петър.

– Чувал съм, че умееш много да лъжеш.

– Така разправят хората – казал скромно той. – И аз съм чувал, за тебе същото нещо.

– Ами какво правиш тука?

– Подпирам плета да не падне.

– Хайде да се надлъгваме!

– Да се надлъгваме, но аз съм си забравил торбата с лъжите в къщи.

Ако подпираш плета докато отиде да ги взема, ще се надлъгваме.

Ходжата подложил гръб на плета и казал:

– Иди, Петре, иди, ама бързай!

Хитър Петър отишъл в кафенето, поръчал си кафе, поприказвал си с хората и после се прибрал у тях. Ходжата чакал, чакал, докато се стъмнило, а после си отишъл ядосан. А на другия ден се скарал на Петра:

– Абе, Петре, ти защо не дойде вчера да се надлъгваме?

– Ами от тая по-голяма лъжа има ли? Да подпираш плета да не падне...

Настрадаин Ходжа кипнал, но нищо не му казал.

– Ти да не си се разсърдил? – попитал го Петър. – Хайде да се поразходим, дорде ти мине яда, че после пак ще се лъжем.

Тръгнали заедно и си говорили по пътя. Настрадаин ходжа рекъл:

– У нас, Петре, греят две слънца, имаме крилати магарета, а зайците ни носят яйца по най-високите дървета!

Хитър Петър отговорил:

– Хубаво лъжеш, Ходжа, ама аз не ти вярвам!

– Нашта вода е суха, не я пием, ами я режем с нож!

– Тъй, Ходжа, тъй, ама не ти вярвам!

Навлезли в една гора. Изгладнели.

– Да бяхме хапнали нещо – обадил се Хитър Петър.

– Какво ще хапнем, като не носим никаква храна?

– Я виж, Ходжа, там иде един чорбаджия и носи едно хубаво агне.

Гледай сега как ще му го взема!

– Не ми се вярва, чорбаджията е як и силен.

– Почакай малко и ще видиш. Само си мълчи.

Хитър Петър отишъл на пътя, оставил си там едната обувка, другата занесъл малко по-нататък след един завой, и се скрил. Чорбаджията минал, подритнал обувката и си помислил: „Хубава е, ама е само една!“ и продължил пътя си. Като минал завоя видял и втората обувка. Оставил тогава агнето и отишъл да вземе първата обувка. През това време Петър вземал първата обувка, вдига агнето на рамо, прибира и втората обувка и се връща при нНастрадаина. Пригответили, опекли агнето и седнали да го ядат.

– Ходжа – казал Петър, – искаш ли да те излъжа нещо, че да не можеш дори да си хапнеш от агнето?

– Не можеш!

– Мога!

– Хайде да видим!

– Само почакай първо да отида в долчинката и да вземва малко сол да осолим агнето.

Отишъл Петър в долчинката и след малко се чул гласът му:

– Олеле! Не ме бий! Не съм аз! Олеле! Ходжата ти открадна агнето, хей го, хе там горе! Иди и с него се разправяй!

Ходжата, като чул тези викове, скокнал и и си рекъл: „Ония чорбаджия, какъвто е силен, ще ми сткроши кокалите, ами я да бягам аз, додето не е дошъл!“ Плюл си на петите и побягнал.

А Хитър Петър излязъл от долчинката и сам изял агнето!

УЧЕНИКЪТ НАДМИНАЛ УЧИТЕЛЯ СИ

Като малък Хитър Петър се учил при Настрадаин Ходжа. В училището имало още петдесет ученика, все турчета. Но никои не можел да надхитри малкия Петър. Дори и Ходжата. Ходжата каже едно, Петър каже две; Ходжата каже две, Петър каже три...

Веднъж Ходжата много се ядосал на Петра и намислил да го засрами пред цялото училище. Заръчал на турчетата, без да разбере Петър, на другия ден да донесат по едно яйце и щом влезе Ходжата, да изкудкудякат и да му донесат по едно яйце, ужким те са го снесли.

Учениците послушали своя даскал. Щом влязъл на другия ден в училището, почнали да кудкудякат като кокошки, показвали по едно яйце и го донасяли на учителя си.

Като видял Ходжата, че само Петър няма яйце. му рекъл:

– Е, Петре, виждаш ли що направиха учениците? Ти ужким за хитрец минаваш, а не можеш да направиш такова нещо!

Като чул тези думи, Петър станал, изплескал с ръце. изкукуруигал и рекъл на Настрадаин Ходжа:

– На толкова кокошки не трябва ли един петел, Ходжа ефенди?

Ходжата още повече се ядосал. Било го яд, че едно гяурче го надхитрило – него, коскоджамити Настрадаин Ходжа, – и викнал на Петра:

– Махни се оттука! Не искам вече очите ти да виждам! И Петър, що да чини, отишел си у дома. Седнал, та си измайсторил едни триъгълни обуца. През нощта наваляло нов сняг. Петър станал рано, отишел пред къщата на Настрадаин Ходжа. Обул си триъгълните обуца, обиколил три пъти къщата и тръгнал към полето.

Като станал сутринта Ходжата, що да види! Пред къщата му чудни триъгълни стъпки! И той се почудил: „Бре, да са на човек тези стъпки, не са на човек! Да са на животно, не са на животно! Какво ще е това чудо?“

Чудил се, чудил се Настрадаин Ходжа, па го зачовъркало нещо отвътре – искал да разбере чии са тези стъпки. И тръгнал по тях. И тук – там, стигнал на полето. Гледа Ч едно момче се надупило и стои така. Ходжата му извикал отдалече:

– А бре, момче, защо си се надупило така? Петър отговорил с преправен глас:

– Ами надупило съм се, та белки оттука мине нашият учител

Настрадин Ходжа.

Ходжата рекъл:

– Е, изправи се де, аз съм Настрадин Ходжа!

Петър казал:

– Как ще се изправя! Аз съм Петър, дето ме изгони вчера! Нали ми каза, че вече не искаш да ми гледаш очите? На, гледай ми дупето!

Тогава Ходжата му рекъл:

– Стани, стани, Петре! Ти си по-голям хитрец и от учителя си! От днеска ще ти викаме Хитър Петър!

Върнали се назад. Като влезли в училището, Ходжата разказал пред другите ученици как Петър го надхитрил. И оттогава всички почнали да му викат Хитър Петър.

НАСТРАДИН ХОДЖА, ХИТЪР ПЕТЪР И ХИТРИЯТ ХАНДЖИЯ

Настрадаин Ходжа и Хитър Петър били съдружници. Веднъж те тръгнали да търгуват по далечни краища. Минали през много села, изморили се, изгладнели и спрели в един хан да се нахранят. Хитър Петър рекъл:

- Хей, ханджи, има ли нещо за ядене?
- Има Ч отговорил ханджията.
- Е, какво ти е яденето?
- Останали са само десетина яйца, малко хляб и сол.
- Давай да ядем, че сме гладни!

Като се нахранили, Хитър Петър казал:

– Ханджи, сега нямаме пари, че отиваме по търговия надалече, но като се върнем, ще ти платим.

Ходили те, що ходили, минали се три години. Като се върнали, отишли при ханджията да си платят храната.

– Ханджи, виж там колко струва онова ядене, дето сме го изели преди три години.

Ханджията започнал да смята:

– От десет яйца Ч казва Ч за една година щяха да се излюпят толкова и толкова пилета, по толкова пари едното пиле – ето толкова прави Ч и им показал сметката за една година. – За през втората година щяха да се излюпят двойно повече пилета, а през третата – тройно повече!

Излязла една много голяма сметка. Хитър Петър казва:

– Хей, ханджи, че ние не сме спечелили толкова бе! Откъде ще ти намерим да ти платим такава голяма сума! Сега ще отидем да печелим пак, та като спечелим, тогава ще уредим сметката!

Не му дали нищо и си отишли у тях. Ханджията чакал година, чакал две, те не идват да си платят! Тогава той ги дал под съд.

Като получили призовките, Хитър Петър казал на Настрадаина:

– Ходжа, ти може нещо да сбъркаш, ще оставиш това дело на мене, аз ще го защитавам!

Хитър Петър не се явил в съда, когато щяло да се гледа делото, а чак на другия ден.

– Защо не дойде вчера за делото? – го запитал съдията.

– Абе нали и ние имаме земеделие, трябваше да сваря повече

пшеница, че изпратих хората си на сеитба.

– А бре, Петре, може ли да покълни варена пшеница?

– Господин съдия – отговорил Петър, – а може ли от варени яйца да се излюпят пилета? Ама че си бил умен и ти – да водиш дело за варени яйца!

Така Хитър Петър спечелил делото!

ГОЛЕМИ ТЪРГОВЦИ

Настрадин Ходжа и Хитър Петър били съдружници. Веднъж те купили едно буре с ракия и решили да търгуват. Закарали бурето на пазара, чакали, чакали, но нямало купувачи и те не могли да продадат ракията.

Като се връщали, на Настрадаина му се припило ракия, а имал само един галаган.

– Петре Ч рекъл той, Ч сипи ми за едно галаганче ракия!

Хитър Петър му сипал ракия и взел галаганчето. След това се припило ракия и на Хитър Петър и той казал:

– Настрадаине, и на мене се припи ракия, сипи ми за едно галаганче!

Ходжата му сипал ракия и взел галаганчето...

И така продължили по пътя – Настрадаин Ходжа сипва ракия на Хитър Петър и взема галаганчето, след това Хитър Петър сипва на Настрадаин Ходжа ракия и взема галаганчето, докато изпият всичката ракия...

И тъй се свършила търговията на Настрадаин Ходжа и Хитър Петър!

ЗАЩО НАСТРАДИН ХОДЖА НЕ МОЖЕ ДА СИ ПЛАТИ ДЪЛГА НА ХИТЪР ПЕТЪР

Хитър Петър бил кръчмарин. Настрадаин Ходжа обичал да ходи в кръчмите и кафенетата. Той се отбивал често й в Хихър-Петровата кръчма, пийвал си по една-две ракии, ама не ги плащал, та Хитър Петър все на вересия му ги пишел.

Днес така, утре така, събрали се много пари за плащане. На Настрадаин Ходжа му било мъчно, че не може да си уреди сметката. И за да не помисли Хитър Петър, че е забравил, дето има да му дава, решил един ден да му напише писмо и да му обясни причината. И той му написал:

Драги бае Петре,
рекох да ти пишем два-три благи лафа,
що стоят от лани
горе на тезгяха.
Речем да ти платим и тръгнем по пато,
изпречи се кръчма...
Постоим, погледам,
ръгнем се унетре!
Пийнем две-три чашки,
напърчим опашка –
не можем да стигнем
до твоята кръчма
борчо да си платим.
Онзи ден жената
седнала да плаче,
сака нова капа!
Па ка я затепах,
та се толкоз смали, стана като тапа...

Хитър Петър разбрал каква е работата и не се разсърдил на Настрадаин Ходжа, че не идва да си плати дълга.

ШУМА ЗА ШИКАЛКИ

Отива един път Настрадаин Ходжа на панаира в У зунджово и носи една торба пълна с шикалки, да ги продава вместо орехи. Хитър Петър и той тръгнал за узунджовския панаир да продава уж вълна, ама напълнил торбата с шума, само отгоре сложил малко вълна. Срещнали се двамата на панаира.

- Аркадаш, продаваш ли вълна на кило? – пита Ходжата.
- Не продавам на кило, целия чувал продавам.
- И аз продавам целия чувал с орехи – казал Настрадаин Ходжа.
- Е, тогава да направим трампа-трумпа, да си разменим стоката.
- Да направим трампа-трумпа – рекъл Настрадаин Ходжа.

И двамата хитреци си разменили чувалите.

Взел Хитър Петър чувала с орехите и си помислил: „Брей, ама го излъгах тоя!“ Настрадаин Ходжа също си казал наум: „Брей, ама го излъгах тоя!“

Като си отива вкъщи и изсипва торбата, Хитър Петър вижда, че орехите били само отгоре, а отдолу – шикалки! А пък Настрадаин Ходжа вижда, че само отгоре било вълна, а отдолу – шума!

И тъй, двамата шегаджии се излъгали един друг.

Оттогава останала поговорката: ДШума за шикалки.

КАК НАСТРАДИН ХОДЖА ЯЛ ДВА ПЪТИ БОЙ ОТ ЕДИН МЪРЗЕЛИВЕЦ

Хитър Петър и Настрадаин Ходжа тръгнали веднъж за едно село. Като минавали покрай една круша, видели един човек да лежи под дървото по гръб, с отворени уста.

– Какво правиш там бе? – попитал го Настрадаин Ходжа.

– Ами чакам да падне някоя круша в устата ми да я изям.

– Абе ти къорав ли си да станеш и си откъснеш? – казал му Настрадаин Ходжа, ударил му един шамар и си продължил пътя с Хитър Петра.

Пристигнали късно в селото и почукали на една врата за пренощуване. Посрещнала ги стопанката, нагостила ги и ги сложила да спят. Върнал се мъжът ѝ и попитал:

– Имаме май гости. Кои са, какви хора са?

– Настрадаин Ходжа и Хитър Петър.

– Аха! Настрадаин Ходжа днес ми удари един шамар, ама сега ще си го върна!

Взема той едно дърво, влиза тихо в стаята и – тупалупа, набил Настрадаина здравата.

Като излиза от стаята, Хитър Петър казва на Ходжата:

– Тоя човек ти има голям яд и ще те бие още. Я мини от другата страна, че като дойде пак, да бие мене.

Настрадаин Ходжа минал от другата страна. Стопанинът на къщата се върнал при жена си и казал:

– Жено, аз бих единия, ама ще отида и другия да набия!

Отишел той пак в стаята и започнал да бие другия. А той бил пак Настрадаин!

И тъй Настрадаин Ходжа ял два пъти бой от един мързеливец.

ХИТЪР ПЕТЪР ОТКРАДНА ВОЛА НА НАСТРАДИН ХОДЖА

Умрял на Хитър Петър единият вол и той се чудил какво да прави, като нямал пари да си купи друг вол.

Един ден вижда, че Настрадаин Ходжа орял нивата си с воловете. Седнал Петър отсреща на една височинка и започнал да си приказва:

– Чудя се, мая се, чудя се, мая се, чудя се, мая се... Ходжата се ослушва и като разбира, че някой си приказва, отива да види кой е. А Хитър Петър казал на чирака си, че като отиде при него Ходжата, той да отпрегне и скрие единия му вол в храстите. Като тръгнал Ходжата към Петра, чиракът отпрегнал и скрил единия вол.

Отива Настрадаин Ходжа при Хитър Петър и го пита:

– Абе какво правиш тука, приятелю? Какво си говориш сам?

Хитър Петър отговорил:

– Чудя се, мая се – как можеш да ореш само с един вол?

– Че аз ора с два вола! – казал Настрадаин. Ама като се обърнал, видял, че в оралото му бил впрегнат само един вол. За да се увери, отива в нивата си и вижда, че наистина му няма единият вол.

Тъй Хитър Петър се сдобил с още един вол.

СТАВАТ ГРЕШКИ...

Отишел веднъж Настрадин Ходжа на гости у Хитър Петър. На софрата имало сложена пилешка чорба. При всяко сръбване Настрадин загребвал с лъжицата си по еднадве мръвки и викал:

– Гледай какъв късмет! Я, каква сполука! Хитър Петър се мъчил, но все не успявал да се дореди и си извади барем една мръвка. Тогава в яда си замахва, удря Ходжата по врата и казва:

– Гледай каква работа стана! Настрадин Ходжа го запитва:

– Какво правиш бре, Петре?

– Стана грешка бе. Ходжа! То като има сполука, стават и грешки...

ХИТЪР ПЕТЪР ИЗЯЖДА ЦЯЛОТО АГНЕ

Настрадаин Ходжа и Хитър Петър отишли на разходка в Пирин – на Папас чеир. Изпекли си едно агне и седнали да се хранят. Ама като били и двамата лакоми, чудили се как да се надхитрят един друг.

Настрадаин Ходжа казал:

– Хайде, Петре, да ядем.

– Аз мисля – отговорил Петър, – преди да ядем, да си поспим, та който сънува по-интересен сън, той да изяде цялото агне.

Легнали да спят. Ама Хитър Петър не заспал. След малко се събудат. Хитър Петър казва:

– Какъв сън сънува. Ходжа?

– Беше много чуден сън! Сънувах, че се бях качил на небето!

– Виж, какво чудо! Аз също сънувах, че си на небето! И като останах на земята, помислих, че няма да се върнеш вече, и изядох цялото агне!

КАК СЕ ПОИ СУХА ВЪРБА

Тръгнали веднъж Настрадаин Ходжа и Хитър Петър на пазар. Като вървели по пътя, минали покрай една река. Видели на брега една върба, наведена над реката. Хитър Петър казал на Настрадаина:

– Ходжа, дай да напоим тая върба бе, джанъм! Гледай колко се мъчи да се напие, а не може да стигне водата.

Ходжата се съгласил.

Отиват те и застават под върбата. Петър подскочил и се хванал за един клон. Тегли, тегли, не може да надделей сам и казва на Мастрадаин:

– Хайде, Ходжа, хващай се за краката ми да ми помогнеш!

И Ходжата – готов! Подхвърля се и се хваща за краката на Хитър Петър. Теглили, мъчили се – не може върбата да достигне до водата!

Тогава Петър казал:

– Дръж се здраво. Ходжа, да си наплюя ръцете, че отмаляха!

Пуща се да си наплюе ръцете, цамбукват двамата във водата и се измокрили целите!

Ходжата казва:

– Абе, Петре, ние уж върбата щяхме да поим, пък то – ние се окъпахме като мишки, а върбата пак остана жадна! А Петър рекъл:

– Ами, Ходжа, мене меракът ми беше – тебе да окъпя!

КОЙ ЧИРАК Е ПО-УМЕН

Хитър Петър и Настрадаин Ходжа се препирали – на кого чиракът е по-умен.

Хитър Петър си бил взел добър и умен чирак. Настрадаин Ходжа пък си избрал най-простия, дето да не гледа жените и нищо да не разбира.

Хитър Петър рекъл на Ходжата:

– Аз ще дойда у вас да питам чирака ти – кое е най-сладкото на кокошката – да видя какво ще ми отговори! Настрадаин казал на чирака си, че като дойде Хитър Петър и го пита „Кое е най-сладкото на кокошката?“ – да каже: „Трътката и кожата!“

Задал се Хитър Петър. Настрадаиновият чирак бил на двора, но забравил кое било най-сладкото на кокошката и отишел втори път да пита Настрадаина. Ходжата пак му казал. Тогава чиракът, за да не забрави, взел да се бие по кълката – за кожата, и по задника – за трътката. Хитър Петър го забелязал и разбрал, че е научен от Ходжата, затова решил да не го пита за кокошката. И като влязъл в двора, му рекъл:

– Кое е най-сладкото на бивола?

Чиракът почнал да се бие по кълката и по задника. Тогава Хитър Петър му казва:

– Разбрах, разбрах... Само че това е за кокошката, пък аз те питам за бивола!

КОЕ МОМЧЕ Е ПО-ПОСЛУШНО

Настрадин Ходжа и Хитър Петър имали по едно момче. Те се хванали на облог да видят – кое момче е послушно и кое е непослушно.

Дали на децата си по една стомна и ги изпратили за вода: което момче донесе стомната здрава, значи то е послушно, а което я сдружи, то е непослушно.

Отишли момчетата на чешмата и напълнили стомните с вода. Като се връщали, видели на края на селото две турчета да играят на орехи, но никое не можело да умери купичките – орехите, които трябвало да се уцелят. Момчето на Настрадин Ходжа взело един орех и уцелило купичките. Орехите се пръснали, децата се втурнали да ги събират и Настрадаиновото момче сдружило стомната.

Връщат се при татковците си. Като видял Настрадин, че момчето му сдружило стомната, почнал да го бърха. А Хитър Петър дал на момчето си бонбони...

ХИТЪР ПЕТЪР УГОЩАВА НАСТРАДИН ХОДЖА

Отива Хитър Петър по Коледа в Русчук. Свършил си работата в града, но закъснял, а нямало де да пренощува. В това време Настрадаин Ходжа слизал от минарето на джамията. Хитър Петър отива при него и му казва:

– Ходжа, аз замръкнах в града, а нямам място за преспиване. Не знаеш ли някой конак?

– Как да не зная! Качи се горе на викалото да преспиш и ако оживееш, утре ще ти дам банкет! Голямо угощение ще ти приготвя!

И Петър, какво да прави, отвърнал:

– Е, аз като няма къде да ношувам, осигурих си все пак конак.

Отива си Ходжата, а Хитър Петър се качва на минарето. Той бил само по едно тънко морено палто и зъзнал цялата нощ.

На сутринта идва Ходжата да вика на минарето и го пита:

– Ей, Петре, жив ли си бе?

– Жив съм, жив! Ама да знаеш, Ходжа, какъв обир стана през нощта в Гюргево! Гледам посред нощ един апаш с фенер и голям чувал върви из главната чаршия. Разби вратата на най-големия дюкян, напълни си чувала с пари и стока и си замина!

Тогава Ходжата му казва:

– Тъй ли? Никаква гощавка няма да ти дам! Ти си се грял на фенера на оня апаш в Гюргево и затуй не си умрял от студ!

Петър рекъл:

– Е, нищо бе. Ходжа, аз съм доволен, че пак намерих място да пренощувам криво-ляво.

Отишел си Ходжата по неговата работа, а Петър си тръгнал за село.

След време, към Петровден, Хитър Петър и комшиите му (те били също като него умни и хитри) решили да надхитрят Ходжата, да си върнат за подигравката с Хитър Петър по Коледа в Русе. Петър бил беден човек, ама като се вземе по нещо от дваматрима, събира се. Намират една бъклица, напълват я с вино, повикват и един шегаджия и го пращат в Русе да калеса Ходжата и приятелите му да дойдат на Петровден в селото на Хитър Петър, за именния му ден.

Пристига в Русчук калесникът, подава бъклицата и казва:

– Ходжа ефенди. Хитър Петър ви кани да му дойдете на гости за именния му ден. Той се е приготвил, ще заколи два вола, ще има за

всинца ви ядене и пиене!

– Как може, ще дойда, разбира се, с моите приятели, щом моят дост ме кани!

И сутринта на Петровден тръгват всички пеш за селото на Хитър Петър.

А през това време комшиите на Хитър Петър докарват у дома му два вола, връзват ги за плета, слагат един дървен казан на три камъка, напълват го с вода, нагласят и едно точило, седнали и чакат.

Пристига Ходжата с приятелите си. Посрещнали ги, поканили ги и ги настанили вкъщи. Чакат те час, два, едва тогава влиза Хитър Петър с едно шише ракия и с една чашка, почерпва ги по една ракия и пак си излиза. Хората, лафлафтан, приказват си сладки приказки, ама били бая изгладнели вече. Казват на Настрадаина:

– Ходжа, ти си по-вътрешен, излез на двора да видиш какво става, огладняхме вече!

Излиза Ходжата и гледа – един върти точилото, друг точи ножовете, а воловете вързани на плета. Връща се в стаята и казва:

– Полекалека ще стане работата. Петровите комшии седат, запалват по една цигара и си приказват.

Минало обед. Станало и надвечер, Настрадаиновите гости се разтреперали от глад и казват пак на Ходжата:

– Ходжа, иди виж какво става с това ядене бе! Вече е на мръкване!

Отива Ходжата при Петра и го подканя:

– Аман бе, аркадаш, ще ни измориш от глад! Времето е вече на мръкване! А Петър му казва:

– Ходжа, всичко е готово! Чакаме само водата да заври на ключ и пушаме мръвките да се варят!

Поглежда Ходжата и вижда – един дървен казан, пълен с вода, а под него запалена свещ, и вика ядосан:

– Хей, Петре, бива ли такава работа бе! Може ли цял казан вода да възври само с една свещ? А Петър му отговаря:

– А може ли човек да се грее по Коледа от Русчук на един фенер в Гюргево?

ХИТЪР ПЕТЪР НАДХИТРИЯ НАСТРАДИН ХОДЖА

Вървял си един път Хитър Петър край къщата на Настрадаин Ходжа. Като минал край прозореца, захванал да си пее. Настрадаин Ходжа се разбудил, ядосал се и завикал на Хитър Петър:

– Хай оттука бре, келешино! Не даваш на човека да си подремне малко следобед!

А Хитър Петър започнал да се моли:

– О, господи, изпрати ми сто жълтици! О, господи, изпрати ми сто жълтици! С една да са по-малко, няма да ги барна! С една да са по-малко, няма да ги барна!

Ходжата слушал, слушал, па си рекъл: „Чакай да видя дали няма да ги барнеш!“ И взема, та хвърля в една копринена кесия деветдесет и девет жълтици.

Хитър Петър това и чакал. Грабнал кесията и почнал да брои жълтиците. Брои, брои – излизат деветдесет и девет; брои, брои – пак деветдесет и девет. Накрая си рекъл:

– Прав е господ! Праща ми деветдесет и девет жълтици и кесията струва една жълтица – ето ти късмет!

Туря си кесията в джоба и си заминава. Настрадаин Ходжа, като видял тая работа, заприпикал след него и почнал да вика:

– Защо не си изпълняваш обещанието бре, кучи сине! Нали жълтиците са деветдесет и девет, защо ги вземаш! Аз като те слушах, хвърлих ти деветдесет и девет жълтици, та да видим дали ще си спазиш думата! Скоро ми дай кесията!

А Хитър Петър му казва:

– Тая работа. Ходжа, може да реши само съдията! Той трябва да каже кой е крив, кой е прав!

Ходжата се съгласил да отидат при съдията. Ама Петър рекъл:

– Хубаво е да идем, ама с тия скъсани дрехи хич не съм за съдията! Как ще се явя пред него?

Ходжата му дал неговата дреха и му рекъл:

– На, облечи я, та да вървим! Хитър Петър облякъл хубавата дреха, поогледал се, па казал:

– Ходжа, не бива с тая хубава дреха да ходя пеша! Ако има едно магаре, ще ида при съдията! И Ходжата, що да чини, рекъл му:

– Хайде, аз имам пет мулета! Да вземем от тях двете и да вървим!

Качил се Хитър Петър на едното муле, а Ходжата на другото и, хайдехайде, отиват при съдията.

Както му е ред. Ходжата почнал да се оплаква от Хитър Петър и да разправя как е била работата. Съдията попитал Хитър Петра:

– Вярно ли е бре, що казва Ходжата? Хитър Петър се изтупанил и рекъл:

– Нищо не е вярно, господин съдия! Той лъже и око му не мигнува! Той може сега да каже, че и дрехата, що ми е на гърба, е негова!

Ходжата, като чул това, завикал:

– Моя е дрехата! Аз му я дадох, та да дойде тука! Хитър Петър рекъл:

– Е, виждаш ли, съдийо, че и това лъже! Сега пък може да рече, че и мулето, с което дойдох дотука, е негово!

– Мое е мулето, мое е! Аз му го дадох, че не искаше да ходи пеш!

Съдията се ядосал, оправдал Хитър Петра и конфискувал мулето на Ходжата.

Като излезли навън. Хитър Петър рекъл на Настрадаин Ходжа:

– Ходжа, Ходжа, друг път, като ме срещнеш, надалеко да бягаш, че аз съм Хитър Петър и с мене наглава не можеш излезна!

– Брей – рекъл Ходжата, – та аз да знаех, че ти си Хитър Петър, хич нямаше да се захващам с тебе!

И оттогава го било страх от Петра, че бил по-хитър от него.

НАСТРАДИН ХОДЖА ХАРИЗВА КУЧЕТО СИ НА ХИТЪР ПЕТЪР

Дошел веднъж Хитър Петър у Настрадаин Ходжа, вижда в двора му едно хубаво куче и казва:

– Бе, Ходжа, хубаво куче имаш бе!

А Ходжата бил научил кучето си да яде само сладки работи – пас-ти, шоколади и други сладкиши, – и казва на Хитър Петър:

– Абе хубаво е, ама яде само сладки работи, хляб не вкухва!

– Що ми го не продадеш, аз ще го науча да яде хляб!

– Ако го научиш да яде хляб – рекъл Ходжата, – ще ти го харижа!

Петър взел кучето и го завел у тях, вързал го в яхъра си. Три дена не му давал нищо да яде, да види – дали после ще прояде. На четвъртия ден му дава пресен, хубав хляб, а кучето само нюшка хляба и не ще да яде. Петър си взел хляба и си рекъл: „Щом го не щеш, ще си го взема!“ И чакал да минат още три дена. На седмия ден пак му занесъл хляб, а то пак само помирисва хляба и не ще да яде. Взема си хляба Хитър Петър и го оставя още три дена да стои гладно. На десетия ден отново му носи хляб и вижда, че почнало да яде. Като вижда това, Петър взел хляба и почнал да му подхвърля печени киселици. Кучето ги подхващало във въздуха и ги нагълтвало цели.

Отива тогава Петър при Настрадаина и му казва:

– Ходжа, ела да видиш как съм научил кучето да яде не само хляб, но и печени киселици.

Отива у тях Настрадаин Ходжа. Петър му дал печени киселици и му рекъл:

– На ти тези киселици, подхвърляй му ги и ще видиш, че ще ги яде!

Ходжата взел киселиците, почнал да ги подхвърля на кучето и видял, че то ги глътвало наведнъж. Тогава казва на Хитър Петра:

– Петре, щом си го научил да яде хляб, че и печени киселици, харизвам ти го!

И Настрадаин Ходжа харизал кучето си на Хитър Петра.

НАДЛЪГВАНЕ НА ОГНИЩАТА

Настрадаин Ходжа бил дерменджия и всички от селото отивали на неговата огница да им мели брашно.

Веднъж и Хитър Петър закарал житото си на огницата.

Настрадаин Ходжа му казал:

– Ще ти съмеля брашното, ама ако ме надлъжеш!

– Щом е тъй, започвай – рекъл му Хитър Петър. И Настрадаин Ходжа започнал:

– Татко ходил на панаир в Хасково и купил една диня. На връщане, като дошел до реката Улудере, разпрегнал воловете да пасат. Починал си и той малко и отишел повънка зад една храска. От пъките поникнала ластуна, препречила се от тоя край на Улудере до оня край и направила мост на реката. По този мост минали камилите, натоварени с кюмюр за огницата. Като стигнали до динята, камиларят поискал да си отреже един резен от нея, но ножът му потънал навътре в динята. Зарзор, извадил той резена и влязъл навътре да си търси ножа. След него влязло магарето, след магарето – седемнайсет камили! Като не са дошли и досега камилите да докарат кюмюра за огницата, и аз не мога да ти съмеля брашното!

След туй взел да разказва Хитър Петър:

– Тя моята не е за разправяне! Голямо патило патих! Взе, че ми умря волът. Нямах пари да си купя друг вол. Имах пчели. Една пчела, хубава, белязана с/бяло на челото – татко беше поръчал да я пазя, че била яка като вол. Наесен, като нямаше с какво да изора, впрегнах пчелата с другия вол. Орах, орах, ама се разрани вратът на пчелата. Старите хора ми казаха да се напари вратът на пчелата с чукан орех и топъл парцал. Парих я аз две-три вечери. Не щеш ли, от ореха поникна дърво. Щъркелите направиха гнездо на ореха. Децата – махленските и селските – минат – заминат, хвърлят камъни и пръст и трупайте, трупайте – това щъркелско гнездо стана на нива! Татко я पोся с просо. Не щеш ли, научила се една дива свиня да ходи и пасе просото! Пазиخمе една вечер, два вечера, не се хваща, бяга. Една вечер татко рече: „Тази нощ ти ще пазиш просото!“ Отидох аз със сърпа, хем да жъна, хем да пазя. Както жънех, ето идва свинята. Като нямаше с какво да я ударя, хвърлих сърпа, а, той се заби в бута на свинята. Тя бяга, и аз след нея – не може да скочи от тази висока нива, – тя напред, и аз след нея – свинята ожъна цялата

нива! А кога рече да скочи, от нея падна една хартия и на хартията пишеше: „Настрадаин много да не го усуква, ами да ми смели по-бързо брашното, че да си отивам!“

Тъй Хитър Петър надлъгал и Настрадаин Ходжа му смял брашното.

ХИТРИНИТЕ НА НАСТРАДИН ХОДЖА И ХИТЪР ПЕТЪР

Всички в селото познавали Хитър Петър и Настрадин Ходжа.

Хитър Петър бил голям шегобиец и славата му се носела на всички страни. Настрадин също бил прочут с шегите си. Но той завиждал на Хитър Петра. Затова намислил да Си отмъсти и чакал сгодно време.

Хитър Петър хранил едно теле. Като пораснало и станало хубава даначе, решил да го продаде и спечели малко пари. И една заран го подарил на пазара. Като минавал край Настрадин Ходжа, она го видял. Изтичал пред него вълн от селото и хвърлил на пътя капията на ножа си. По-натам хвърлил и ножа.

Задал се и Петър. Като видял на пътя хубавата кания, той си помислил: „Хубава кания, ама без нож! За какво ми е празна кания!“ Подритнал я и си продължил. По-нататък по пътя вижда й ножа и си казва: „Тю, какъв хубав нож! Защо не взех канията?“ Завързал тогава даначето на едно дърво край пътя и се върнал да вземе канията. Но когато дошел на същото място, гледа – даначето изчезнало! Огледал се насам-натам – няма го! „Това е работа само на Настрадин Ходжа! – казал си Петър. – Ама аз ще му го върна!“

Като закарал у тях си даначето Ходжата го заклал, заклал и три овена и ги направил на пастърма, че приближавал байрямът, и качил месото на тавана.

На другия ден Петър отива у тях.

– Къде е Ходжата, Емине? – запитал той жена му, а очите му все към тавана шарели.

– На нивата е – рекла Емине. Вечерта Ходжата питал жена си:

– Емине, днес да ме е дирил някой?

– Дири те един човек, все към пастърмата гледаше, ама аз се не сетих да му дам малко.

– Жена – рекъл Ходжата, – това е бил Хитър Петър! Давай скоро стълбата да скрием пастърмата!

Донесла жена му стълбата, свалили пастърмата и я скрили в един сандък. Заключили сандъка, наместили го зад вратата и оставили ключа у долапа под една паница.

През нощта Хитър Петър дошел с две магарета. Той се промъкнал на тавана, ама пастърмата я нямало там! Слязъл тогава по стълбата

вкъщи. Тук отворил, там отворил – няма пастърма! Влязъл в стаята, дето спели Настрадаин Ходжа и Емине. Отишел при сандъка, подушил и се засмял; пастърмата била там, но сандъкът бил заключен. Навел се тогава над главата на Емине и я запитал тихо:

– Емине, къде остави ключа от сандъка?

– Мъъ, Ходжа, нали знаеш, че го оставихме у долапа под паницата!
– казала тя сънливо и пак захъркала.

Петър намерил ключа, отворил сандъка, натоварил двете магарета, що бил докарал. Но останало още пастърма, та той отишел в обора и отвързал магарето на Ходжата; турил му самара, натоварил и него и си отишел.

Сутринта Настрадаин Ходжа станал, гледа – сандъкът отворен, а пастърмата я няма!

– Емине, къде е пастърмата?

– Мъъ, Ходжа, че нали ношеска ме пита за ключа и аз ти казах, че е у долапа под паницата.

– Питал те е тебе Хитър Петър! – казал сърдито Настрадаин. – Маани, жено, остави се! Взел той пастърмата и от даначето, и от овните, а че и магарето със самара!

А Хитър Петър, щом си отива у тях, слага пастърмата от двата овена в дисагите, наглася ги на Настрадаиновото магаре и праща един човек да върне магарето, дисагите с пастърмата на Настрадаин Ходжа. Написва и едно писмо на Настрадаина и го слага в дисагите.

Закарал човекът магарето у Настрадаинови и почукал на вратнята. Излязла Емине.

– Къде е, булка. Ходжата?

– Няма го, на джамията е.

– Хитър Петър ви връща магарето и дисагите с пастърмата. Върте има и едно писмо за Ходжата.

Като се върнал Настрадаин, Емине му разказала, че е идвал един човек, изпратен от Хитър Петър, и му дала писмото. А в него пишело: „Ходжа, ти ми открадна даначето, за да ме посрамиш пред селото. За даначето – не ти се сърдя: направил си го на пастърма, да не се мъча аз. Не е хубаво, че като го открадна, нищо не ми остави. Аз ти връщам пастърмата от двата овена да посрещнеш байряма и не се срамуваш пред гостите си. Пастърмата от третия овен задържам за главата и карангията на даначето. Ние помежду си може да се шегуваме, но не трябва да се крадем! Знай занаят кой е шегаджията и хитреца на българите, дето се нарича Хитър Петър!“

ХИТЪР ПЕТЪР ЛЪЖЕ, НАСТРАДИН ХОДЖА МАЖЕ

Настрадин Ходжа и Хитър Петър решили да се надлъгват, да видят кой повече знае да лъже.

Настрадин искал да излъже Хитър Петра, че на една могила уж имало вода. Изкопал на върха на могилата трап, заровил там мехове, пълни свода, и подир туй казал на Хитър Петра, че на могилата има вода. Хитър Петър му рекъл:

– Как ще има вода на върха на могилата! Това е лъжа!

– Хайде да се хванем на бас!

– Добре, да се хванем на бас!

Обзаложили се те, но вечерта Хитър Петър се изкачва на могилата, видял, че е копано, и разбрал, че това е някаква игра на Настрадин Ходжа. Затова почнал да муши с шило. промушил меховете и водата изтекла. През нощта дошли свини, изровили празните мехове и ги изели.

Като отишли сутринта, Настрадин бутнал с едно шило. но не потекло вода. И тъй Хитър Петър спечелил облога.

Тогава решили заедно да тръгнат по селата и да забавляват народа с шегите си. Хитър Петър вървял по-напред и лъжел, а Настрадин вървял след него и прикривал, потвърдявал лъжите.

Тръгнал Хитър Петър от Драгоево и пристига в Златар. Като го видели хората, питали го какво има, какво няма в Драгоево? Той им отговорил:

– Абе знаете ли какво чудо стана в Драгоево? Там валя пастърма по керемидите!

Дохожда на другия ден Настрадин и селяните го питат:

– Откъде идеш, Настрадине?

– От Драгоево.

– Вярно ли е, че в Драгоево валяло пастърма, сума нещо останало по керемидите!

– Вярно е, приятели – казал той, – валя пастърма и сума нещо остана по керемидите!

Подир това Хитър Петър отива в Смядово. Като го видели смядовчени, питали го какво има, какво няма по света. Той рекъл:

– Да знаете, селяни, видяхедин копой, гони зайци по небето!

– Как може по небето да гони зайци?

– И аз се чудя, ама на – гонеше зайци по небето!

Дошел на другия ден Настрадин Ходжа, и селяните го запитали:

– Откъде идеш, аркадаш?

– От Златар ида.

– Вчера оттука мина Хитър Петър и разправяше, че там един копой гонел зайци по небето! Дали е вярна тази работа?

– А, туй нещо не е вярно, работата не е баш тъй. Едно малко кученце намерило умряла овца и било влязло в трупа ѝ да гризе там. Един орел съглежда овцата, спуща се и я вдига заедно с кученцето. А то от страх джафкало в гювдЯта, пък Хитър Петър, като го чул, помислил, че копой гони зайци по небето.

Смядовчани казват тогава:

– Ей тоя човек казва правото! Настрадин Ходжа настигнал Хитър Петра, като излизал от Смядово, и му вика:

– Хей, Петре, какво правиш ти бе? Казал си на хората, че някой копой гонел край Златар зайци по небето! Аз прикрих лъжата, ама отсега нататък ще лъжеш само по земята, няма да възлизаш на небето!

– Добре, добре, Ходжа, няма да възлизам на небето!

АМА ЧЕ ЛЪЖА

Влязъл Хитър Петър в една кръчма и седнал при селяните. Свалили си калпака, поодухал го и казал:

– Хей, хора, добре е човек да си има приятел, нали? Селяните го запитали:

– Защо бе, Петре?

– Защо ли? – отвърнал той. – Ето например, един мой приятел ми даде една леха край Дунава, сгодно място за бостан. Като насадих аз дини, пъпеша, тикви, да видите какъв бостан стана, няма място де да стъпи човек от изобилие! А пък една тиква пусна такава ластуна, че мина Дунава и се прехвърли на другия бряг. И като взе, та роди такава голяма тиква, маани. маани, не е за приказване! Три волски впряга едва я пренесоха!

Хората хем се чудили, хем не вярвали. В това време влиза в кръчмата Настрадаин Ходжа, и те го питат:

– Абе, Ходжа, вярно ли е това, що разправя Хитър Петър? Може ли да се роди такава голяма тиква, та три волски впряга да не могат да я прекарат?

Настрадаин Ходжа отговорил:

– Аз, селяни, казвам правото, у мене лъжа няма! Не съм видял тая тиква, ама й видях ластуната. Толкова беше дебела, че по нея минаха Дунава руснаците, когато се биеха с турците!

НАСТРАДИН ХОДЖА ЛЪЖЕ, ХИТЪР ПЕТЪР МАЖЕ

Веднъж Настрадаин Ходжа и Хитър Петър тръгнали от Цариград и се наговорили – единият ще лъже, а другият ще маже.

Отива Настрадаин в едно село и отсяда в една одая да ношува. Селяните го запитали:

– Откъде идеш, аркадаш?

– От Цариград ида.

– Е, какво има, какво няма в Цариград?

– Абе Цариград е един много голям град, какво ли няма в него. Всичко друго остави настрани, ама като направили една голяма джамия, цялата от сирене, та взели, че я заградили с наденици, наместо с плет!

Взели да се чудят хората – как може да се прави джамия от сирене, а да я заградят с наденици!

На съмване Настрадаин заминал за друго село. По-късно пристига Хитър Петър и отсяда в същата одая.

Питали и него хората:

– Откъде идеш, приятелю?

– От Цариград ида.

– Разгеле, снощи имахме един мусафирин, разказва едни работи, да видим сега дали ще са верни.

– Какво ви разказа той?

– Казва, че в Цариград направили една голяма джамия от сирене, пък я заградили с наденици вместо с плет!

– Абе Цариград е един много голям град, какво ли не се намира в него! Другото остави, ама като идех насам, видях гарги да хвърчат, а в човките си носеха цели парчета сирене!

Селяните повярвали и казали:

– Трябва да е вярно това, дето го разправяше снощният гостенин! Ако не е било да я направят със сирене, отде ще вземат гаргите сирене да носят в човките си?

Отива Настрадаин Ходжа в друго село. Преспал там на одаята и селяните го питали:

– Откъде идеш, аркадаш?

– От Цариград ида.

– Какво има, какво няма по Цариград?

– Абе Цариград е един много голям град, какво ли няма в него! От друго не се интересувах, ама като вървах насам, видях един голям мост на морето, една голяма върба край моста, а на върбата направили една голяма воденица с осем камъка!

Повярвалинеповярвали хората, на другата вечер пристига Хитър Петър. Питат и него:

– Откъде идеш, аркадаш?

– Ида от Цариград.

– Ей, снощи имахме тука един гостенин. Той ни разправя, че край морето имало един голям мост, до него висока върбака на върбата воденица с осем камъка! Ти видя ли такава чудесия?

– Абе Цариград е такъв голям град! Аз воденицата не видях, ама върбата видях. И като минавах край нея, съгледах едно куче слизаше от нея. цялото набрашнено от паспаля!

– Е – рекли селяните. – наистина трябва да е имало воденица на върбата! Че иначе къде кучето ще е намерило паспал да се овъргаля цялото?

ГОЛЯМАТА КАМБАНА

Срещнали се веднъж Настрадаин Ходжа и Хитър Петър и се наговорили да тръгнат из селата, единият да лъже, другият да върви след него и да потвърждава лъжите. Нагласили се – Настрадаин ще лъже, а Петър ще маже.

Пристигнал в едно село Настрадаин и разправял на хората, че в града, из който идел, имало такава силна вихрушка, че вдигнала в облаците всичките магарета.

Селяните се почудили и не искали да повярват. Но след малко ей го и Хитър Петър пристига, та те го питали и него:

– Истина ли е, че в тоя град имало такава вихрушка а, та вдигнала в облаците всичките магарета?

– Вихрушката не съм видял – рекъл им той, – а видях по пътя сума измрели магарета, а от небето още падаха стотини самари!

Като чули селяните, казали, че това, дето им разправял оня пътник, било вярно.

През това време Настрадаин отишел в едно турско село, влязъл в кафенето и извикал на турците, които били там:

– Хей, правоверни! Защо нямате тука никаква джамия? Я вижте в ближния град Текелер каква висока джамия са издигнали, че като кацне орелът на върха ѝ, звездите кълве!

Турците се спогледали и казали:

– Ама че измислица! Хич, ти бива ли такава лъжа? Почерпили те Настрадаина, нахранили го и той си заминал.

Не се минало много време, и Хитър Петър дошел в същото кафене. Турците попитали и него:

– Абе, приятелю, ти, като идеш от Текелер, видя ли там такава висока джамия, че като кацнел на върха ѝ орелът, кълвял звездите?

Хитър Петър им отговорил:

– Не знам колко е висока, но научих, че майсторът, който я правил, веднъж, като бил на върха ѝ, изпуснал оттам теслата си и тя дордето паднала на земята, дръжката ѝ изгнила!

– Брей – рекли си турците, – право е казал оня, дето си замина!

Пристигнал Настрадаин в един град, влязъл в кафенето и разправял на правоверните:

– Знаете ли, агалар, какво чудо стана къде нас? Вчера се запали

морето! Едва се спасиха само няколко гемии, а другите изгоряха заедно с морето!

– Хайде, холан! Хич вода гори ли бе, серсем? Това баш не може да бъде! Ти ни излъга, ама гърбът на лъжата ти съвсем се вижда!

Тъкмо що се препирали, в кафенето влиза Хитър Петър и турците извикали:

– Ха, ето тоя пътник иде от тоя край, той ще ни разправи всичко и ще видим кой е крив, кой е прав!

И те запитали Хитър Петра:

– Истина ли е, че морето се запалило и изгоряло?

– Не съм видял с очите си – рекъл им Хитър Петър, – но трябва наистина да се е запалило. Вчера, като минавах през пазара, видях, че докараха с коли печена риба, а мнозина отиваха направо край морето и си събираха в торби печена риба. Ето, и аз имам още една, останала от тия, що си бях събрал край брега. – И Петър им показал една печена риба, дето си я бил приготвил за ядене по пътя.

Като чули тези думи всички повярвали, че морето се било запалило.

На другия ден Настрадаин пристигнал рано-рано в друг град и разправял на хората в кафенето – като бил в Русия, видял толкова голяма камбана, че под нея, когато имало дъжд или пек, се събирал цял табор войска. Всички извикали със смях:

– И такава лъжа не бяхме чували досега! И понеже лъжата на Настрадаина ги развеселила много, те го почерпили няколко кафета и го изпратили. Едни повярвали, други не повярвали, но когато на другия ден дошел Хитър Петър, те се натрупали около него и го запитали:

– Аркадаш, ходил ли си в Русия?

– Ходил съм зер – отговорил им той, – и наскоро съм се върнал оттам!

– Е, виждал ли си такава голяма камбана, че под нея да може да се събере цял полк войска?

Той им отговорил веднага:

– Такава голяма камбана не съм виждал, че не съм се твърде заглеждал по черквите. Но видях друго чудо. Отидох веднъж на черква рано сутринта, а там хората ходели по-късно на черква. Гледам аз, влезе в черквата клисаринът, покачи се по една висока стълба на едно кандило, а в кандилото, вътре в зехтина, имаше лодка; той влезе в лодката, отиде с нея до фитила на кандилото и го запали; след това се върна, слезе долу по стълбата и отиде да пали така и другите кандила!

Всички тогава се зачудили и казали:

– Щом кандилата им са толкова големи, то как да не е вярно, че имат такива големи камбани!

И досега още се приказва за тази голяма камбана и за кандилата...

ЖЕНИТЕ ИЛИ МЪЖЕТЕ СА ПОВЕЧЕ НА ЗЕМЯТА?

Където ходели Настрадаин Ходжа и Хитър Петър, все се нещо препирали, изпитвали, надлъгвали.

Като вървели веднъж. Хитър Петър разправял, че жените са повече на земното кълбо, а Ходжата казвал, че мъжете са повече.

Слушал го, слушал Хитър Петър, па му рекъл:

– Не си прав, Ходжа! Жените са повече, защото има мъже, които слушат жените си затова и те се числят към жените!

КОЙ ПО-ДОБРЕ ЗНАЕ ПРАВИЛНИКА ЗА ДВИЖЕНИЕТО

Вървели веднъж заедно Хитър Петър и Настрадаин Ходжа и се препирали – кой от двамата знае по-добре Правилника за движението.

Настрадаин Ходжа го запитва:

– Петре, наистина ли знаеш добре Правилника за движението по пътищата?

– Кой, аз ли? Знаем го наизуст! Скоро съм държал изпит!

– Добре, де да видим колко го знаеш! Движиш се, Петре, по главна улица. Пресичаш второстепенна, приближаваш на десет метра до кръстовището. Какво трябва да направиш, ако на същото разстояние по второстепенната улица идва друг човек?

– Ще спра и ще се огледам – отговорил Хитър Петър. А Настрадаин Ходжа му се присмива:

– Толкоз знаеш ти Правилника! Ти тогава лъжеш, като се хвалиш, че си държал скоро изпит за шофьор! Как тъй ще спреш и ще се огледаш? Нали имаш предимство?

Хитър Петър отговорил:

– Абе аз зная, че имам предимство, ами отде да знам, дали другият, който върви по второстепенната улица, знае Правилника и няма ли да направи някоя поразия? Затова ти казвам, че ще спра да видя какво ще направи той, та тогава ще си продължа!

ВНУКЪТ НА ХИТЪР ПЕТЪР

Веднъж на стари години Хитър Петър седял в къта до огнището и четял някаква книжка. Огънят го напекъл, додрямало му се и той заспал.

Край него си играело внучето му. То дрънкало играчките си, премятало ги и най-сетне почнало да свири със свирката си колкото сила има.

Хитър Петър се събудил и му рекъл:

– Не свири, дядовото, с тази свирка, че не мога да си поспя!

Внучето отговорило:

– Добре, добре, дядо! Аз ще почакам да заспиш, че тогава ще си свиря.

ХИТРИЯТ ГАЙДАРДЖИЯ

Синът на Хитър Петър се учел да свири на гайда. Баща му, за да го насърчи да свири, му рекъл:

– Сине, като свириш от сутрин до вечер, ще ти давам всеки ден по едно петаче!

А малкият хитрец отговорил:

– Нямам сметка, тате, защото съседите ми дават по грош на ден, за да не свиря.

НАПРЯКО – ПО-БАВНО

Момчето на Хитър Петър попитало баща си:

– Тате, аз имам ли чичо?

– Имаше, синко, ама се удави в Тунджа – отговорил баща му.

– Нямах ли тогава мост на Тунджа, та да мине по-напряко?

– Имаше, ама чичо ти бързал да си дойде по-скоро, та не минал по моста, а нагазил наляко през реката.

– Ами ако беше заобиколил да мине по моста, щеше ли да си дойде досега?

– Още преди три години щеше да си е у дома, бог да го прости!

КОГА ХЛЯБЪТ Е НАЙ-СЛАДЪК?

Един ден синът на Хитър Петър рекъл на баща си:

– Тате, да видиш какво хубаво теле има нашият съсед! Хайде да го откраднем и да го заколим! Баща му се захудил:

– Как така ще крадем бе, синко! Нали ще ни види съседът, като го крадем?

– Няма да ни види, тате – рекъл синът. – Аз съм намислил как да го открадна, та никой да не ме усети! Хитър Петър му казал:

– Ами ако ни види, когато го колим, или ни завари, когато го ядем?

Синът казал пак:

– Не бой се, тате, няма да ни види!

И колкото бащата да му приказвал и да го възпирал, не можал да го отклони от намерението му.

Тогава Хитър Петър отишел при съседа си, разправил му каква е работата и му платил предварително телето.

А синът, без да знае нещо за това, откраднал телето, заклал го, одрал го и го сложил в пещта да се пече. Към обед принесъл печеното теле да ядат. Тогава бащата казал:

– Е, синко, било що било! Ама хайде сега да се претеглим, та да видим, като изядем телето, кой колко ще наддаде.

Синът се съгласил.

Претеглили се те и седнали да ядат. Но нали телето било голямо, яли го цели три дни. През всичкото време бащата си ядял спокойно и сладко. А синът, нали бил гузен, лапне един залък, па се надигне да гледа – дали няма да ги види съседът им, – глътне втори залък и пак подстане. Затова яденето само му пресядало.

Както и да е, изяли телето. Тогава бащата рекъл:

– Хайде сега, синко, отново да се премерим, та да видим колко сме наддали след това хубаво ядене.

Претеглил се Хитър Петър и видял, че бил наддал там ан три кила. Премерил се синът, гледа – бил отслабнал с цели три кила!

И казва на баща си:

– Бре, тате, каква е тази работа? Нали заедно ядохме, аз съм отслабнал, а пък ти си наддал! Хитър Петър се позасмял и казал:

– Така е, сине! Аз си ядох сладко от телето, че преди това отидох и го платих на съседа! И нито ми заклеваше, нито ми пресядаше, нито се

задавях. А пък ти – нали яде крадено, – и ти заклеваше, и се задавяше, и на всяка хапка ти се струваше, че съседът ще те хване в кражба. Зато ва занапред знай и запомни, че хлябец и солчица са по-сладки от краденото теле!

Засрамир се синът и никогаж вече не помислил да краде!

Ето тъй Хитър Петър го отучил от тази лоша наклонност.

МЪДРОСТТА НА ХИТЪР ПЕТЪР

Едно време младите хора поискали от царя си да предаде на тях държавното управление, че старите били негодни и трябвало да ги премахне; иначе щели да го снемат от престола и да предадат властта на друг.

Царят ги увещавал дълго да се не бунтуват и да се откажат от намерението си, че са още млади и неопитни, но те неотстъпвали. Най-сетне царят им приготвил един казан чорба, дал им лъжици, дълги по три метра, и им казал – когато изядат чорбата, тогава ще предаде управлението на тях. Младежите се опитали да сърбат, но не могли, че лъжиците били много дълги. Казали на царя, че не могат да изсърбат чорбата; да им даде други, обикновени лъжици – иначе не могло. Но-царят не им дал лъжици с къси дръжки.

Друг път младежите намислили да се отърват веднъж завинаги от старите хора и поискали от царя да ги затрие някак като непотребни. Царят, за да изпълни желанието им, заповядал – навсякъде, дето има стари хора, да се явят при него. Събрал ги и ги препратил някъде надалеко, да ги погубят там. След това събрал младите и поискал да му кажат – за колко време човек може да обиколи целия свят; колко далеко е лъжата от истината; да му направят едно въже от пясък. Не му ли отговорят до три дни, очаква ги смъртно наказание!

Младите не знаели как да отговорят на тези въпроси и се изплашили много, че царят ще ги погуби.

Когато събирали старите хора, на ХитърПетровия син му дожаляло за баща му и го скрил от царските хора. Но сега и той бил угрижен. Като го видял тъй замислен и разбрал каква е работата, баща му казал:

– Синко, за да избавиш себе си и другарите си от бедата, иди в палата и отговори на царя така: „Целият свят може да се обиколи точно за 24 часа.“ Като те попита – как? – ще поискаш да ви направи път, да се качите на слънцето, с което ще обиколите света за 24 часа. На втория въпрос ще му отговориш, лъжата е далеко от истината само два пръста; като пита – защо? – премери на главата си между окото и ухото и кажи, че окото едно гледа, а ухото друго чува. За въжето от пясък му отговори, че то е при него – покажи му слънчевия лъч през ключовата дупка на вратата – нека той го вземе!

Отива синът на Хитър Петър при царя и му отговаря тъй. както го

бил научил баща му. Като чул тези умни отговори, царят разбрал, че някъде трябва да има останал някой стар и умен човек; заповядал да претърсят навред и да го намерят.

Търсили по всички ъзби и най-сетне намерили Хитър Петра.

Събрал тогава царят младите и им казал, че мъдростта на един стар човек ги спасила от смъртната опасност. Затова заповядал да се върнат старите хора, защото са полезни с опита си и зманията си.

С КАКВАТО РЪКА МЕРИШ

Когато съвсем остарял, Хитър Петър отпаднал, поболял се, не можел вече да ходи. На сина му омръзнало да се грижи за баща си. Един ден Той го взел на гръб, занесъл го на едно пусто място в гората и искал там да го остави.

Макар да бил стар и сяп, Хитър Петър разбрал какво намислил да прави синът му.

– Синко – рекъл той, не ме оставяй тука, върни ме къщи.

– Защо? – попитал синът му.

– Защото на това същото място преди петдесет години и аз донесох и оставих баща си, както ти искаш да сториш сега с мене. Дано господ Ми прости този грях! Но ако сега и ти направиш същото с мене, и твоят син един ден ще постъпи също тъй с тебе.

Като чул тези думи, синът на Хитър Петър се разкажал и отнесъл баща си пак у тях.

КОЛКО ГОДИНИ ЖИВЕЕ ЧОВЕК?

Една вечер селяните се събрали на веселие. Там бил и Хитър Петър. Някои му рекли:

– Петре, я ни разкажи някоя приказка, да чуем и твоята мъдрост, та да се мине по-леко времето.

Хитър Петър помислил, помислил и рекъл:

– Ще ви разкажа как били определени годините на човека – колко да живее и как да живее. Едно време, след като направил земята, небето и животните, господ създал и човека. Казал му: „Ти ще бъдеш пълновластен господар над всички творения на света, ще се наслаждаваш на всички земни блага, ако изпълняваш моята повеля! Определям ти трийсет години живот!“ Неблагодарният човек помислил малко и рекъл: „Господи, тези години ми са съвсем малко! Дай ми още години!“ Дядо господ му рекъл „Почакай малко, като минат животните, ако някое каже, че му са много годините, ще ти ги дам на тебе.“ След малко дошло магарето. Господ му казал: „На тебе е определено да носиш товар, да слушаш господаря си и да се мъчиш за хората. Определям ти четирийсет години живот!“ – „Господи – заревало магарето, – за този тежък живот ми стигат и двайсет години!“ Тогава господ казал на човека: „Притурям ти тези двайсет години, от които магарето се отказва.“ На кучето господ казал: „Ти ще вардиш стадото и кошарата на господаря си, ще пазиш къщата му; може някой път да те набие или изпъди, но ти пак ще му бъдеш вярно! Определям ти четирийсет години живот!“ Кучето захванало да квичи и казало, че за този живот му стигат и двайсет години. „Дай ги на мене, господи!“ – казал човекът. „Давам ти и тези двайсет години, от които кучето се отказва!“ – рекъл господ. След това дошла маймуната. Господ ѝ казал: „Ти Ще служиш засмях и закачки на хората, ще искаш да им подражаваш, та ще ти се смеят и децата. Определям ти шейсет години живот!“ Маймуната се изплашила и помолила: „За този неблагодарен живот ми стигат и трийсет години!“ Още неизрекла тези думи, човекът казал: „Дай ми, господи, и тези години!“ И господ му ги дал. Отишли си животните и господ казал на човека, че додето стигне трийсет години, ще живее весело, безгрижно – ще живее по човешки. От трийсет до петдесет години ще е замислен. Ще носи, ще слуша, ще тегли – това са магарешките години. От петдесет до седемдесет години той ще има господари: синове, дъщери, внуци ѝ други, ще го тикат

нагоренадолу, ще го е страх за имуществото, да му го не отнемат; ще му дават да яде, когато те искат – това са кучешките години. След седемдесет години настават маймунските години. Тогава човека го вземат вече на подбив и шега: той ще подражава на маймуните, ще служи за смях и развлечение на внуците си, ще го подиграват – това е маймунският живот.

– Така ще върви потомството – добавил Хитър Петър, – от род в род, до окончание века...

ЗАВЕЩАНИЕТО НА ХИТЪР ПЕТЪР

Хитър Петър имал един син, но бил много развален, пияница, крадец и апашин, дето нямало друг такъв по света. Баща му го съветвал, но той все така си карал. Всичко, що имало из къщи, изнесъл и продал. Най-сетне Хитър Петър заболял, като гледал сина си да продължава шуротиите си.

Като дошло време да умира. Хитър Петър повикал сина си и му казал:

– Сине, слушай какво ще ти кажа – това е последният ми съвет. Така, както живееш, ти скоро ще стигнеш до просияшка тояга. Аз си отивам но ако дойде ден да се бесиш, обеси се хе на тая халка там.

Умира Хитър Петър. Синът, нали вече го няма баща му, продавал имота наляво и надясно и пропивал парите. Като нямал вече пари, неговите приятели взели да го отбягват и той почнал да гладува. Днес така, утре така, намислил най-сетне да се беси. И решил да се обеси там, дето му бил казал баща му – на халката.

А тая халка била завързана за тенекия, пълна с жълтици. Когато синът рекъл да се обеси, тенекията се отворила и от нея се изсипали жълтиците. Синът ги събрал и си рекъл:

– Брей, колко умен баща съм имал! Не напразно людете му викаха Хитър Петър!

Много се засрамил, дето така е огорчавал баща си. Отива тогава в кръчмата и казва на един от приятелите си:

– Хайде, върни ми нивата от сто уврата! Аз ще ти я платя!

Оня почнал, да му се подиграва и рекъл:

– Ти нямаш и пукнат грош!. Ама като искаш да си я откупиш, дай ми хиляда жълтици!

Синът на Хитър Петър му дава хиляда жълтици. След това намира и други приятели, на които бил продал ниви, и тъй си изкупил целия имот. Така се замогнал оня ми ти човек и все си спомнял за баща си – Хитър Петър.

КРАЙ

© 1987 Величко Вълчев

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 21 юли 2003 г.
Помагали: Стоян Васев и Иван Доброволов

Публикация:

Хитър Петър

Предговор, съставителство, редакция и литературна обработка ВЕЛИЧКО ВЪЛЧЕВ
ИЗДАТЕЛСТВО БЪЛГАРСКИ ПИСАТЕЛ, СОФИЯ, 1987
Величко Вълчев, 1987 г. с/o Jusautor, Sofia

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2394>]